



ATEITIS



1958, GRUODIS, NR. 10

ATEITIS

eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1958 METAI

Nr. 10

GRUODIS-DECEMBER



Redaktorius — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — Da-
nutė Aleksandravičiūtė - Bobeliūnė,
Gintrė Banaitytė, Sigitas Leimonas,
Gediminas Naujokaitis.

Visą spausdinamą medžiagą redakci-
ja taisy savo nuožiūra. Nepanaudoti
straipsniai grąžinami autoriui pra-
šant.

Administratorius — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

ATEITIS, 916 Willoughby Avenue,
Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.
Tel.: GLEnmore 2-2923

Prenumerata metams \$5.00 pagal
JAV dol. kursą

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiro numerio kaina 50c.



**LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH
MAGAZINE**

Published monthly, except July and
August, by the Lithuanian Catholic
Youth Association

"A t e i t i s"

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription \$5.00 per year.

Single copy 50c.



Second-class postage paid at
Brooklyn Post Office.

TURINYS

Dr. Tomas Žiūraitis

Esminė prakartėlės misija 217

B. D-tė

Kūčių naktį 219

Simas Sužiedėlis

Mums yra didi pareiga savo tautos praeitį gerai pažinti
ir iš jos mokytis 221

Marytė Eidukevičiūtė

Karalius 222

J. Sakalas

Ilgesiui (Eil.) 224

Alfa Sušinskas

Ne betkaip 224

Iš kun. Ylos ruošiamo "Ateitininkų vadovo"

Mintis ir gyvenimas 226

A. Džiugėnas

Gediminas rašo popiežiui Jcnui XXII 228

Rita Durickaitė

Pėdsakai 230

Romualdas Šviedrys

Mokslo ir religijos santykiai 231

100 metų nuo Vinco Kudirkos gimimo 233

Ingrida Stasaitė

Religijos vaidmuo moksleivio gyvenime 234

SAS Baruose 236

MA Sąjungoje 237

Kreivos šypsenos 238

1958 metų turinys 239

Viršelyje — Kristaus gimimas, dail. Stefan Lochner paveikslas.
Illustracija 217 — dail. Martin Schongauer (ca. 1435-1491) paveikslas

ESMINĖ PRAKARTELĖS MISIJA

DR. TOMAS ŽIŪRAITIS



Kaip čia seniai gamta puošėsi baltu nuometu, laukai tviskėjo padangių sidabru — laukėme šv. Kalėdų. Gal ji tada nevisur spėjo savo sezoniniu iškilmingumu įsikūnijusį pasitikti. Gal ir pats žmogus nesuskubo tinkamai Kalėdoms pasiruošti. Tačiau kalėdinė nuotaika buvo visur gyva: žėrėjo kaimai ir miestai, skambėjo giesmės, plaukė sveikinimai, sukinėjosi dosnūs senelis, artėjo gretos prie PrakarTELės...

★

Rodos, tai vakar buvo. O praėjo nemažai dienų. Prisimenam, užteko šventiškos nuotaikos, bet permaža buvo kalėdinio sąmoningumo. Niekada jo nebus per daug. Vėl skubame prie PrakarTELės giliau susikaupti, paliekant triukšmą, kasdienybę.

Kalėdos, kaip ir kiekviena *religinė* šventė, nėra sezoninė. Kristaus asmenyje šventės esmė, žmoguje — jos įgyvendinimas. Ji nesikeičia, nepraeina. Taigi ir Kalėdos: jos nėra laiko, mados ar nuotaikos išdava, bet amžinybės įsikūnijimas laike per žmogų. Ir pats laikas visada yra vienas ir tas pats, tik įvairiuose žmonėse jis naujai pasireiškia. Laikas nėra nei geras, nei blogas — jis bešališkas: žmogus gali jį blogiui arba geriui panaudoti; gali įsikūnijusį Gerį apieiti, į Jį grįžti arba Juomi prasmingiau gyventi. Ne kas kitas, bet žmogus yra visatos centras, Kristus — jos pradžia ir pabaiga, tikslas ir atbaigimas. Visata sukurta žmogui, žmogus — Dievui. Todėl žmogus yra amžinybės centrinis dėmesys, sulaukęs išganymo, nuolat esančio mūsų tarpe: ištikimo, nekintančio, kaip pati amžinybė. Suprantama, religinės šventės neateina ir nepraeina. Žmogus nuo jų tolsta arba prie jų artėja; jų turiniu gyvena arba be jo vegetuoja.

Kalėdų, kaip kiekvienos religinės šventės, žmogus laukia ir sulaukia ta prasme, kai, pagal savo egzistencijos sezoninį pobūdį, sąmoningiau jų dvasia *atsinaujina*.

Žinom, žmogus nėra tik dvasinė, bet ir fizinė būtybė, kuriai visada bus būdingi laike vykstantys papročiai, tradicijos, sukaitys, nuotikos, bet tai nėra švenčių esmė, kaip rėmai nėra paveikslų turinys.

★

Dažniausiai žmonės yra susirūpinę tais rėmais — sezonine švenčių nuotaika, bet nevisada laiku pagalvoja apie jų paveikslą — turinį.

Įsikūnijęs Kristus liudija, kad Jis net atsisako laiko patarnavimo ir viso to kas gražu, gera, vertinga, bet Jis nori, kad laikas būtų žmogui savotiška įsikūnijimo prakartėle, talpinanti savyje ne tik įsikūnijusio paveikslą — žmogiškumą, bet ir to paveikslų panašumą — dieviškumą.

Prisiminę, kuria prasme laukiame ir sulaukiame kiekvienos religinės šventės, taigi ir Kalėdų, dabar giliau dirstelėsime į pačios Prakar-

tėlės esmę, į *atsinaujinimą* Kristuje, derinant gyvenime *Dievo* paveikslą ir panašumą.



Dievo paveikslą ir panašumą žmoguje suvokti seniai mėginta, tik ne intensyviai tam atsidėta. Paskutiniu laiku retai kur apie tai užsiminama, prasilenkiant su pačia įsikūnijimo paslaptimi, malone.

Pirmiausia, paveikslo ir panašumo santykis apskritai. Paveikslas, anot teisingos šių dienų modernistų pamokos, gali būti ir nepanašus, t. y. atsisakęs detališkai vaizduoti tą ar kitą asmenį, daiktą, aplinką. Dailininkas yra kūrėjas, bet ne fotografas. Dar daugiau: tikras fotografas — menininkas nėra vergiškas tikrovės kopijuotojas. Juo labiau dailininkas: jis tikrovės nefotografuoja, bet jos ir neatsisako — ją interpretuoja pagal jos atsiskleidimą, pagal meninę *tiesą*. Tiesoje būtis sąžiningai atsiskleidžia, aiškiausiai save teigia, nes ji yra augščiausos Tiesos kūrinys. Bet kaip ir kada būtis mąstytojui arba dailininkui — kūrėjui atsiskleidžia, čia jau kūrėjo talento paslaptis, kurios neišmoksi, nepaaiškinsi, tik daugiau ar mažiau spėliosi, nes tai yra paslaptis. Ne tikrovės išorė yra būdinga tiesos liudininkė, bet tikrovės vidus: išorė yra jos apraiška, vidus — jos žodis — tiesa. Gelmės yra tylios, nes turiningos. Paviršiai blaškosi, nes bė svorio. Mąstytojas prakalbina tikrovę sąvokomis, dailininkas — simbolika, išreiškta drobėje, marmure ir t.t. Gaudame paveikslą, kartais labai skirtingą nuo vaizduojamojo daikto išorės — nėra paviršutinio panašumo, tačiau paveikslas savo esmės nenusatoja, o priešingai, nes yra tikrovės gelmių žodis, meninės tiesos įkūnijimas.

Šios labai bendros pastabos mums primena paveikslo ir jo panašumo santykį *žmogaus* kūryboje, kurioje, savaime aišku, paveikslo panašumas nėra priešingas meninei tiesai, jei daik-

to panašumas yra vykęs meninės tiesos liudininkas.

Kas kita yra su *Dievo* kūryba, su Jo paveikslo ir panašumo santykiu žmoguje, ne drobėje ar granite. Jei dailininko paveikslas gali būti savotiškai tobulas be panašumo, tai *Dievo* paveikslas — žmogus negali būti tobulas be panašumo į Dievą, nes Jis yra žmogaus ne kokia nors išorė, bet Pirmavaizdis, tikslas. Kaip žinome, Dievas žmogų sukūrė pagal *savo* paveikslą ir panašumą, bet nuodėmė juodu atskyrė. Todėl kiekvienas žmogus yra *Dievo* paveikslas (nusidėjęs arba nusidėdamas žmogus nepavirsta į nieką!), bet ne kiekvienas yra Jo panašumas: tas paveikslas yra psichofizinė žmogaus prigimtis, o panašumas — žmogus *Dievo* malonės stovyje.

Tai žmogaus tobulumas, *Dievo* paveikslo žmoguje panašumas, nėra tik blogybių vengimas, bet pirmiausia vertybių teigimas — *kūryba* plačiausia prasme. Dievas yra Tobulybė ir Kūrėjas kartu. Žmogus nėra toks, jis visada priklauso savo Pirmavaizdžiui, tiek visa savo prigimtimi, tiek tos prigimties pašaukimu — tobulėti, nuolat savyje ryškinti *Dievo panašumą*. Kiekvienam geros valios žmogui tai įmanoma, nes *panašėti* į Dievą, tai nereiškia tapti antruoju Dievu. Kitaip sakant, *žmogus panašėja į Dievą* savo sielos giedrumu ir vertingu veikimu — *kūrybiniu nekaltumu*, kiek tai žmogui įmanoma, suprantama. Kristaus įsikūnijimas, išganymas yra augščiausia kūryba, daug gilesnė už pasaulio sukūrimą iš nieko! Nekaltuoju keliu toji Kūryba atėjo. Nekaltume, *Dievo* malonės stovyje, žmogus kūrėjas tampa *Dievo* paveikslo panašumu, *amžinybės kalėdine eg-lute visatos centre...*

Tai kiekvieno krikščionio, ypatingai ateitininko kalėdinio džiaugsmo tikslas ir prasmė — esminė *Prakartėlės* misija!



Baltos, žvaigždėtos snaigės tyliai sukasi ratu miegančioje gatvėje. Elektros šviesos rate savo lėtu šoku primena nerūpestingą jaunystės džiaugsmą. Lėtai, lyg susimąčiusios ar išvargintos ilgo keliavimo šaltom padangėm, sėda ant stogų, lapus numetusių gyvatvorių, tamsių langų. Prisilietusios bejėgiai tirpsta ir nyksta.

Slegiančiai tylu aplinkui. Šalta naktis. Šaltas, išdidus dangus. Šaltos žvaigždžių akys. Visa tai dar daugiau stingdo aplinką, didina tylą. O gal tik taip atrodo sėdinčiai liūdesy ir tamsiame kambary prie lango ir stebinčiai lengvą snaigių skrajimą. O gal dėl to atrodo taip tylu, kad naktis yra kitokia. Juk tai šventa Kalėdų naktis.

Liuda sėdi, nerūpestingai smakrą parėmusi viena ranka, o kita braižo aprasojusiam lange tik jai vienai tesuprantamas figūrėles. Kambarėlyje nors tamsu, bet šilta ir nepasakyčiau, kad neįauku. Tiesa, nėra ir niekada nebuvo brangių baldų. Viskas paprasta, kuklu. Gatvės žibintų šviesos raizgo sienose nesuprantamus šešėlius, lyg kopijas nuo Liudos piešinių. Kambarėlyje Liudai darosi baugiai tylu. Tik senas laikrodis nutraukia tą neįaukią tylą savo nevienodu, lyg priverstinu tikėjimu. O lauke vis krenta snaigės. Išlėto, susimąčiusios.

Liuda ištisia nutirpusias kojas. Perbraukia ranka juodus garbanuotus plaukus, ir vėl susimąsto.

Prieš akis iškyla jaunystės vaizdai. Šviesūs lyg tylios nakties snaigės. Prisiminimai pradeda šokti liūluojantį snaigių šokį.

Taip. Tada buvo kitaip, visai kitaip! Tada tėvelis dar gyveno, ir senuolėlė. Liuda taip juos mylėjo. Tiesa, tada dar nedaug ką suprato, tačiau buvo labai laiminga. Tokia laiminga, tur būt, daugiau niekada nebus. Neapčiuopiami tolimi vaizdai pinasi atminty. Kad ir kažin kaip Liuda stengiasi susikoncentruoti, sunkiai vyksta visa suvesti į vieną vaizdą.

Erdvi, tamsiais kampais troba, pilna paslaptingumo didžiulė virtuvė su negrįsta asla, su suolais pasieniuse ir dideliu keturkampiu stalu viename kampe. Liuda mato mažytę šviesiaplaukę mergytę, didelėm žalsvom akim. Dėl tų akių kaimynų vaikai pravardžiudavo ją "cibulake". Troboj didelis sujudimas. Visi ruošiasi Kūčių vakarienei. Mama, apsirišusi galvą balta skarele, traukia iš pečiaus pyragus. Čepsėdama lūpomis ir pūsdama, spaudo juos smiliumi ir prinėmusi prie suolo greit apverčia. Apverstų pyragų kepalai Liudai primena kalnus, apie kuriuos tėtė jai pasakose skė.

Liuda sėdi ant mažos kėdutės prieš ugnį ir stebi visų darbus. Įsiklauso senelės žingsnius gretimame kambaryje ir ją apima nenumaldoma

KUČIŲ NAKTĮ

B. D-tė

mas noras būtinai pažiūrėti, ką ten senelė veikia. O pas senelę jos neleidžia nuo pat pietų, kai tėtė atnešė eglutę ir pastatė to kambario kampe. Ir kodėl jos neleidžia? Senelė būdavo visuomet tokia gera, o dabar net pro duris draudžia pažiūrėti. Tur būt, kalta eglutė. Ji, tikriausiai, senelei pripasakojo, kad mažoji Liudutė negera mergaitė, kad paėmė cukraus plytelę, kai mama nematė, ir nulindusi į kampą suvalgė. Kas žino, ką dar ta eglutė senelei prisakė?

Liuda pakyla nuo kėdutės, pastumia pasimaišiusią po kojom katę ir bėga senelės kambario durų linkui.

—Kur eini? Ten neik, ten tamsu. Senis įsidės į maišą ir nusineš — subara mama.

Šiandien visą dieną Liuda tik ir tegirdi: "Senis pagaus, senis nusineš". Jai pasidaro labai liūdna ir skaudu, kad tas Kalėdų senelis toks negeras. Ji giliai pravirksta.

Į virtuvę įeina tėtė, šaltų baltų garų apsuptas, vandens kibiru nešinas. Lėtai pastato kibirą ant suolelio prie durų, patrina sušalusias rankas, nusipurto nuo milinių kelnų šapelius. Pakabina ant vinies nusivilktus kailinius. Liuda apsidžiaugia. Patrynusi akutes kumščiais, čiauskėdama bėga prie tėtės, pamiršusi ir senį ir visas nuoskaudas. Įsikimba į didelę sušalusią jo ranką ir striksi aplinkui prašydama:

—Pasek pasaką, tėtyti, apie vilką ir ėriuką.

—Eik, netrugdyk, leisk tėtei nusi-prausti, — vėl subara mama.

Bet Liuda dabar nebijo. Žino, kad tėtė geras — išklausys ir papasakos.

Tėtė atsisėda ant mažos kėdutės prieš ugnį. Pasiima Liudutę ant kelių. Ji pajunta šieno kvapą, sklandantį nuo jo rūbų, ir vėl drąsiai prašo pasekti pasaką. Tėtė pažada papasakoti vėliau. Patampo Liudai už nosytės ir atsargiai pastato ant žemės. Pats eina praustis.

Iš kambario, pro duris vos praskleistas, iškiša baltą galvą senelė ir pasitaisiusi akinius paklausia:

—Tu, šieno ar atnešei?

—Atnešiau, — atsako tėtė, ir vėl trina muiļu rankas, veidą, kaklą.

Liuda strikteli prie senelės ir tempia ją kambarin, bet senelė dar neleidžia, išsikabinėja.

—Senuolėle, kada nebus senio, ar aš galėsiu įeiti? Mano lėlė ten. Ar senis neišneš? — klausia tapydamas senelės sijoną.

—Neišneš, ne, aš neduosiu seniui lėlės — ramina senelė, eidama prie suguldytų ant suolo geltonų pyragų ir krumpliais juos barškina.

—Ar gerai iškepė? — klausia pasisukusi į marčią, kuri skuba tvarkytis vakarienei.

—Gerai. Tik paskutinius truputį perdaug apėmė. Bet nieko, — atsakė mama.

Liuda vėl sėdasi ant kėdutės ir žiūri į tamsius virtuvės kampus.

Pagaliau nuprausė ir Liudą, sušukavo plaukus, apvilko nauja suknele.

—Ar jau greit bus Kalėdos? — klausia Liuda, bėgiodama nuo mamos prie tėtės.

—Greitai, greitai, vaikeli — atsako jai senelė, bet Liudos toks atsakymas nepatenkina.

Pagaliau atsidaro didžiojo kambario durys. Senelė paima Liudą už rankutės ir vedasi prie padengto stalo. Mergaitė, peržengusi kambario slenkstį, sustoja lyg suakmenėjusi. Paskui suploja rankytėmis ir išsprūdusi iš senelės rankos, nubėga prie eglutės.

—Kokia graži! Senele, ar jau Kalėdos?

Ji nori paliesti ir saldinius ir žaisliukus. Jos akytės spindi vaikišku naivumu, nuostaba ir baime.

—Na, būsi gera mergaitė? — klausia senelė.

—Būsiu! — neatsikvėpdama atsako Liuda.

Ji šiaudien pažadėtų viską, net ir savo lėlę atiduoti, kad tik niekas nedraustų džiaugtis eglute.

Į kambarį įeina tėtė. Visi sustoja prie stalo. Sukalba maldą ir valandėlę mąsto. Visą kambarį pripildo šventa tylą. Senelė buvo išmokiusi melstis ir Liudą, bet dabar jai nesvarbu malda. Ji vis sukasi į eglutę, negali atsigrožėti. Senelė prieina ir uždega visas žvakutes. Eglutė sužiba tvaskia grožybe. Žvakutės mirga lyg gyvos. Liudą apima dar didesnis džiaugsmas.

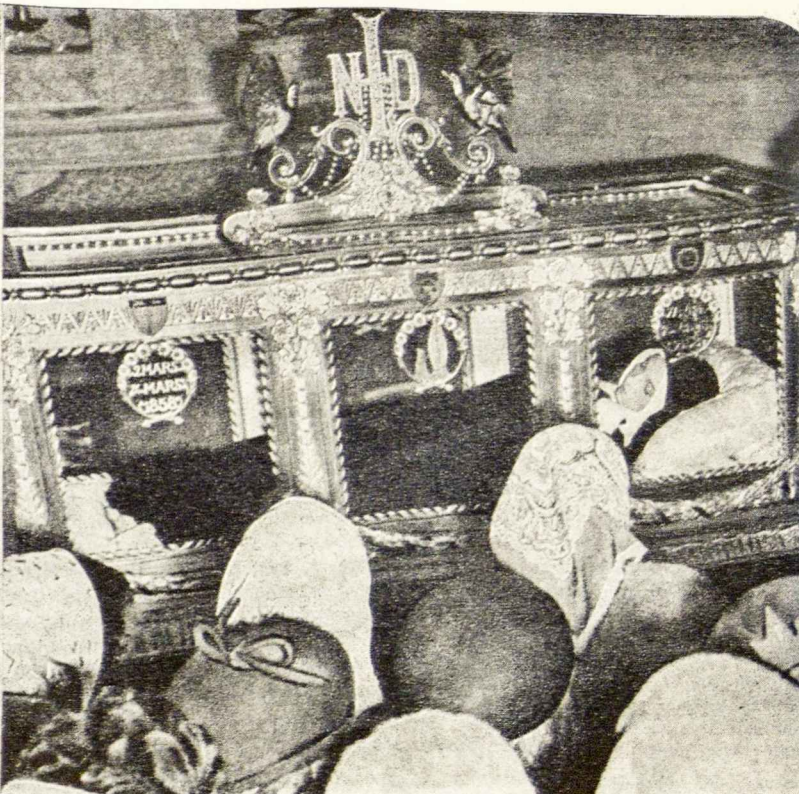
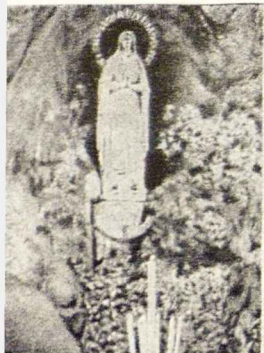
Tėvelis ima plotkeles nuo lėkštės, balta nosinaite padengtos. Sulaužo ir visiems padalina. Senelė visus pabučiuoja. Liuda valgo plotkelę ir klausia tėtės:

—Tėveli, ar čia zuikio pyragas?

—Ne, vaikeli, čia ne zuikio pyragas, čia šventa plotkelė. Šianakt gims mažasis Kūdikėlis Jėzus. Jį pagerbdami žmonės valgo šventą plotkelę. Tai Jėzulių pyragas — aiškina tėtis.

Ant stalo prikrauta daugybė valgių ir saldaus aguonų pieno su šližikais. Bet Liuda visai nenori valgyti — ji tik spokso į eglutę. Kiek kabo saldinių, ir visi tokiais gražiais popierėliais apvynioti.

Po vakarienės senelė užgesina žvakutes ir sako, kad po šitos šventos



Liurdas šiemet šventė 100 metų nuo Marijos apsireiškimo sukaktį, kuri baigėsi gruodžio 8 d. Viršuje kairėj — Marijos statula apsireiškimo protoje; apačioje — Bernadeta Soubirous. Dešinėje Bernadeta karste. Šventąja buvo paskelbta 1933 m.

vakarienės nieko dirbti nebegalima, reikia eiti miegoti.

—Liudute, ir tau laikas miegoti, — sako mama.

—O eglutės ar senis neišneš?

—Neišneš, ne, vaikeli. Uždarysime duris ir užsklėsime tvirtai sląstu — ramina senelė.

—O jei senis įeis pro langą?

—Nebijok, vaikeli, langai užšalę, senis jų neatidarys. — paaiškina tėtė. —Eik miegoti. Dabar tau pasaką paseksiu, tik ne apie vilką ir ėriuką, bet apie mažą vaikelį Jėzų, kuris gimė Betliejui.

Tėtė sekė pasaką, o Liudutei pradeda viskas suktis: lempa ties stalu, ir jos lovytė, ir eglutė didžiajam kambary. Tėtės balsas darosi toks tolimas, duslus, liūliuojantis. Dar kartą prieš akis visu puošniumu iškyla eglutė, ir mažoji Liudutė užmiega. Tėtė pabučiuoja kaktytę, pasigėri ramiu miegančios veideliu, užpučia lempą ir išeina. O už langų paslaptingai klaidžioja snaižės.

Prabėgo tiek daug, daug dienų! Tiek daug šventų Kalėdų nubrido pusnynais su linksma žinia apie Kūdikelio Jėzaus užgimimą. Laikas pakeitė viską. Beveik nieko nebeliko, kas buvo brangu, sava šventa. Visi gražiniai nusinėję praeitis. Tėvelis žuvo, senelė mirė, ir namų nebeliko. Liko tik prisiminimai.

Liudai jau devynioliktos šventos Kalėdos. Bet kokios jos svetimos, suliginus su anomis mažų dienų Kalėdomis. Šiandien Liudos jau nestebina eglutė, kurią pati puošia, kurią puošia jau septinti metai šiame mažame kambarėlyje, toli nuo gimtojo kaimo, svetimam miesto triukš-

me. Ir prie eglutės nėra nei tėvelio, nei senelės, nei pasakų. Mama nebekepa pyragų. Nėra nei šieno kuokštelės pastelėje.

Liuda lyg atsipeikėjo. Vėl išsižiūri į snaigių debesėlį gatvės lempų žibėjime. Ten snaigių tiek daug, o ji tokia vieniša. Nebepajėgia net prisiminimų pasiimti glėbin. Slegia pilka, kasdieniška dabartis ir ta nenuvejama mintis, kad jo nėra. Ar kada sutiks ją gyvenimo kely, ar prisimins nudegusią, juodaplaukę dukrą, anuomet taip linksmai čiauskėjusią jam šalgi plakant? Ne, ne! Jis niekuomet daugiau nebeatėis. O joigu ateity šį vakarą! Vėl būtų linksma, ir eglutė kitaip sužibėtų. Gatvės lempų žerėjime ir snaigių šokyje nejaustų to liūdesio, kurio negali nusikratyti. Bet jis niekada nebeatėis. Ir senelė nebeatėis.

Dar kurį laiką Liuda sėdi ir tingiu žvilgsniu seka snaigių skrajimą. Dangus pradeda brėkšti. Liuda pakyla, tyliai rengiasi, kad neįsibudintų mamos ir sesytės. Išbėgusi į gatvę kiek atsigaua, pagyvėja. Pusiau bėgom dingsta skersgatvy.

Eažnyčia jau pilna žmonių. Liudai pavyksta įsigrūsti į vidų. Žmonių srovė palengva ją nustumia prie altoriaus. Ji nejaucia nei tvankaus oro, nei žmonių stumdymų. Ji nieko nemato. Jai rodos, kad ji čia viena. Tik švenčiausia Dievo Motina su Jėzumi žiūri iš altoriaus. Liuda neatitraukia akių nuo to paveiklo. Jai darosi gera, gera. Dingsta slogios mintys, vienuma. Jaučia dėkingumą kažkam nežinomam, kad neviena. Ausyse skamba giesmių melodijos, lūpos kalba maldos žodžius, varpeliai suskamba. Visi klumpa

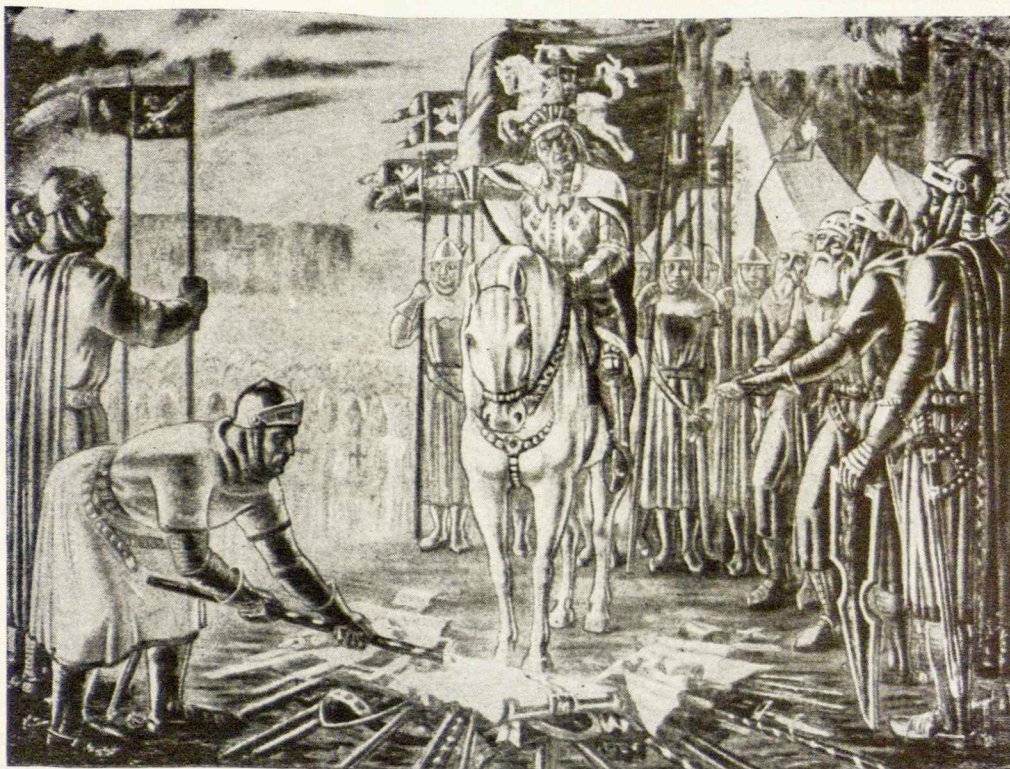
prieš Kūdikelį Jėzų. Liuda pakelia akis. Ji mato ne tik šventą Ostiją, bet ir eglutės viršūnę, šone didžiojo altoriaus, o viršum — skaisčiai suspindusią Kalėdų žvaigždę. Šviesūs spinduliai pripildo visą bažnicą, užlieja Liudos širdį, jausmus.

Po tos antros Kūčių vakarienės prie Dievo stalo galingas sriautas išneša Liudą į gatvę, gatvę baltą, apklotą ramiai krintančiu šviežiu sniegu. Ir jos širdyje taip gera ir ramu. Ji tokia lengvutė, kaip tos snaižės. Jai atrodo, kad su varpelių skambėjimu pakils į baltą erdvę, plasnos po visą pasaulį ir sveikins visus. Ji pradeda tikėti savo laime, kuri atvažiuos sniego rogėmis, lyg pasaka.

Paskubom bėga gatve, pralenkia nepažįstamus žmones. Širdyje atlaidus jausmas. Šiuo momentu norėtų palinkėti Kūdikelio Jėzaus džiaugsmo visiems — ir lietuviams, ir vokiečiams, ir rusams, sveikinti visus, kuriuos tik ji sutinka ar pralenkia.

Išaušo rytas. Mama ir sesuo jau atsikėlusios. Liuda vos spėja persirengti ir skuba į darbą. Šiandien Kalėdų šventė, tokia didelė ir iškilminga. Visas pasaulis švenčia šią taikos ir meilės šventę, bet jai reikia dirbti. Ji pavargus, nemigus, bet nuovargio nejaucia, nes šiandien ji neviena. Taikos ir meilės Kūdikis su ja. Ji tylės ir saugos Jį visą dieną, visus metus.

Gatvėje jau užgeso nakties žibintai. Tik snaižės nenuvargsta. Sukasi, maišosi, gula ant tvorų ir namų stogų. Prisiliečia švelniai Liudos veido ir lūpų. Tartum bučiuodamos tirpsta ir nyksta.



Kryžiuočiai Vytautui Didžiajam po žalgirio mūšio 1410 m. sudeda ginklus ir vėliavas.
Dail. A. Galdiko paveikslas.

SIMAS SUŽIEDĖLIS

MUMS YRA DIDI PAREIGA SAVO TAUTOS PRAEITĮ GERAI PAŽINTI IR IŠ JOS MOKYTIS

Dar senovės romėnai sakydavo, kad istorija yra gyvenimo mokytoja, o kas iš jos nesimoko, būna it vaikas: *homines historiarum ignari semper sunt pueri*.

Šis lotyniškas posakis buvo parinktas Aušros pratarnei šūkiu. Juo norėta pabrėžti, kad žmogus nėra pakankamai subrendęs sąmoningam savo tautos gyvenimui, jei gerai nepažįsta praeities ir iš jos nesimoko. Kiekviena subrendusi ir sąmoninga tauta dėl to kreipia didelį dėmesį savo praeičiai: *stengiasi iš jos pasimokyti, geriau save pažinti, suprasti savo paskirtį kitų tautų šeimoje ir semtis stiprybės ateičiai*.

Mokytis iš savo tautos istorijos ir semtis iš jos tiprybės mus ragino ne tik Aušra, Varpas ir Tėvynės Sargas, bet tebeskatina ir Lietuvos himnas, sukurtas tautinio atgimimo metu. Tautinis atgimimas visada reikalingas gilesnio ir jausmingesnio praeities praskleidimo. Mūsų tautos žadintojai dėl to stengėsi Lietuvos praeitį vynioti į romantiškąją žavėsį. Praeities romantika ilgai tebevyravo nepriklausomoje

Lietuvoje ir tebesilaiko dabartinėse mūsų nuotaikose, nes mus veikia nauja tautos priespauda ir nelaisvė.

Bet kol praeityje tejieškoma, kas atrodo didinga ir žavu, nors ir nebūtų visai tikra, tautos istorija esti daugiau patriotizmo kaitintoja. Mokytoja ji pasidaro tada, kai savo praeitį tikriau pažįstame ir blaiviau ją vertiname: *kai nusimanome kas buvo praeityje gero ar prasto ir kas dabarčiai sektina ar nekartotina*. Patriotizmui tai nekliūva, bet dar tvirčiau jį pagrindžia. "Kai tauta atsimena savo praeitį, apverčia savo tėvų kaltes ir džiaugiasi jų laimėjimais, ji pajaučia savyje kilniausią jausmą, ji pajaučia tėvynės meilę" (E. Levisse).

Tautos istorija pirmiausia ir moko savo tėvynę geriau pažinti ir ją pamilti. Ji nusako praeitį tos žemės, kurią mūsų sentėviai padarė sava: įdirbo ją savo prakaitu, sulaistė savo krauju, sudvasino savo gyvenimu. Kiekviename tėvynės žingsnyje sutinkame savo senolių būties ir kūrybos pėdsakus: sodybose ir pilyse, rūmuose ir bažnyčiose, kaimuose ir miestuose, kovų vie-



Dail. Adomo Varno sienos paveikslas nupieštas Mairon'o gimnazijai Raseiniuose. Paveikslas vaizduoja Maironio eilėrašty "Kur lygūs laukai, snaudžia tam- sūs miškai..."

KARALIUS

MARYTĖ EIDUKEVIČIUTĖ

Vasara, surinkusi savo turtus, susišaukia nerūpestingus saulės spindulius —tarnus ir tyliai išslenka iš savo buvusios karalystės. Ji išeina taip tyliai, jog niekas net nepastebi, kad jos jau nebėra, kol neišgirsta išdykėlių vėjų šauksmo, kad netrukus ateis kitas karalius. Šiuos pramušgalvius žvalgus seka visa eilė nematomų naujojo valdovo pasiuntinių, kurie skuba paruošti tinkamą buveinę savo ponui.

Miškai ir sodai, visą vasarą miegoję žalio aksomo patale, apsnūdę dairosi aplink ir vienas antro nepažįsta. Jie yra tapę margaspalviais juokdariais! Geltoni, rudi, raudoni, jie skambina savo sudžiūvusių lapų varpeliais laukdami to, kuriam turės tarnauti. Žolės ir krūmai, pamatę savo kaimynus, irgi skuba persirengti. Dabar jų rusvai pilkas rūbas puikiai tinka šioje naujųjų spalvų simfonijoje. Paežerės nendrės, iki šiol tyliai klausėsi klaidios vėjų muzikos, pradeda svajingą, neapsakomai grakštų šokį. Jos lenkiasi, supasi, krenta ir vėl keliai vis greičiau ir greičiau, o jų liūdnasis muzikantas groja vis garsiau.

Staiga, pačiame šokio įkarštyje, pasirodo ir jis! Įžengia jam paruošton žemėn, dalindamas gausias dovanas ir lygiai gausius pažadus. Gamta aprimsta ir pradeda naujus darbus, žinodama, kad ir šis ponas valdys neilgai. Karalius valdo tik tol, kol Tas, kurio rankose visi valdovai ir vadai, sušuks: "Ruduo, gana tau viešpatauti!".

tose ir kapinynuose. Visa tai mums yra sava, nes savo tautos išgyventa, kurta ir ginta. O kas yra sava ir artima, nors ir nebūtų visai tobula, pirmiausia ir mylima. "Savo tauta mylima ne dėl to, kad yra didelė, graži ir galinga, bet visų pirma dėlto, kad jinai yra mums sava" (St. Šalkauskis).

Tą meilę savai tautai ir kraštui pagilina praeities pažinimas. Jausmo giluma atsiranda iš to, kad tėvynės vaizduose įžiūrime ne vien tai, kas dabar yra, bet ir tai, kas yra buvę prieš daugelį amžių ir kas nenutrūkstama gija siekia mūsų dienas. Mūsų atmintyje istorija "prikelia tai, kas jau buvo mirę, kas buvo nutolę ir kas buvo tarsi nustumta į tamsiąją bedugnę" (N. Berdiajevas).

Istorija nusako, kaip tauta išnirio iš tų ži- los senovės tamsių ūkanų, išijungė į tolimesnį

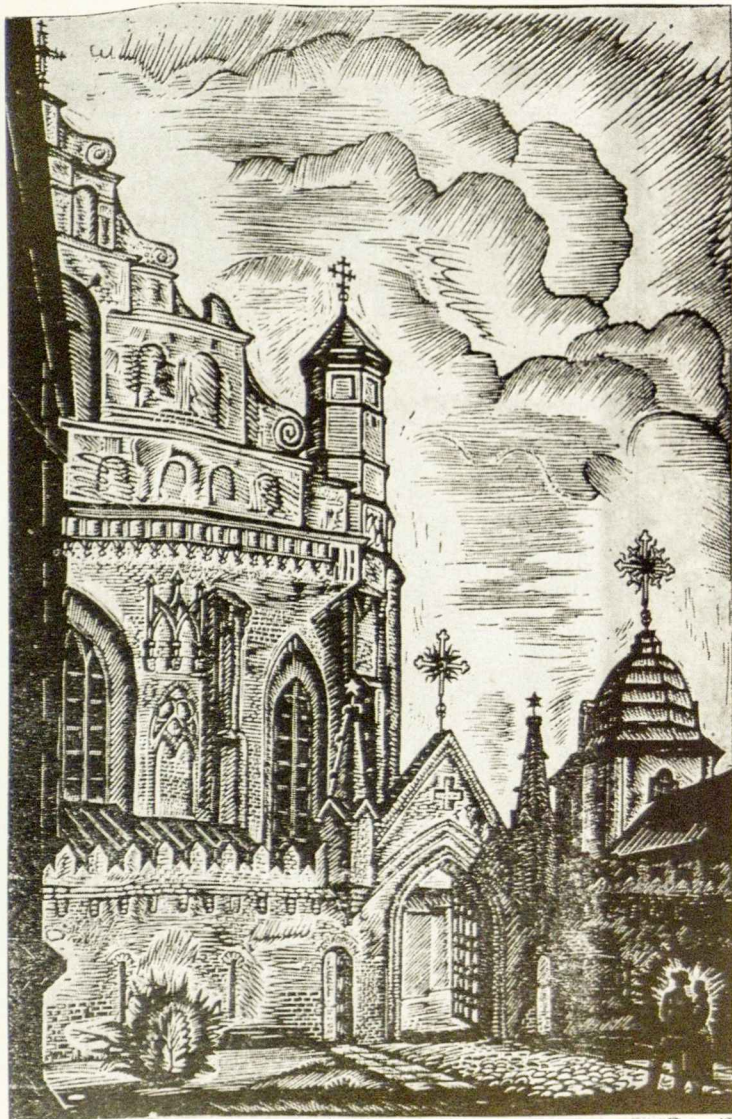
istorijos vyksmą ir nuėjo savitu keliu, kurio jokia kita tauta nebepakartoja. Kiekviena tauta turi savą charakterį ir veiksenos būdą, arba skirtingą individualybę, kurią vokietis O. Baueris vadina "sustingusia istorija". Tad tautos istorija nėra mums svetimas dalykas, nors gerai jos ir nepažintume, kaip nevisada gerai patys save pažįstame. Tautos istorija yra išsiskverbusi į mūsų prigimtį ir ten palikusi nebeištrinamus savo pėdaskus. "Kartą sudarytas tautinis tipas gyvena ištisus amžius" (R. Johannet). Tėvynės gamta, istoriniai žygiai ir mūsų senolių kultūra padarė tai, kas dabar esame: *nebepakartojama tauta su savo individualumu, paskirti- timi kitų tautų šeimoje ir savo siekimais.*

Lietuvių tautos istorija rodo mūsų senolių *istvermingumą ir pastovumą, atsparumą ir užsidarymą, saikingumą ir paprastumą, nuoširdu-*

mą ir pakantą kitiem, gilų susimąstymą ir rimtį. "Iš pažiūros lietuviai yra ramaus, lėto ir taikaus būdo", bet "užkliudytas moka ginti savo žemę ir tradiciją" (A. Vaičiulaitis). Taip užkliudytas lietuvis praeityje prasiveržė toli siekusiais žygiais, kurie iškėlė vieną iš didžiausių Europoje valstybių, parodė lietuvių valstybininko gabumus ir didelį pakantumą kitiem. Bet kartu išryškino ir kai kurias silpnynes: *kultūrinį pasyvumą ir stoką lankstumo, skriaudžių savo tautai toleranciją, imlumą svetimybėm, tautinio genijaus išsklaidymą*. Dėl tų savo neišvengiamųjų ilgai neatlaikęs kaimynų persvaros lietuviai turėjo išgyventi lenkiškojo aristokratizmo ir rusiškojo despotizmo poveikius. Vis dėlto tai neužstelbė nei lietuvių tautos savotiškumo, nei jos atsparumo, nei pakilumo ir polėkio atgauti laisvę, kuri nepriklausomoje Lietuvoje pasireiškė tokia energija, tartum Lietuvos valstybė būtųėjusi nepertrauktu keliu. Kas lietuvių tautos arčiau nepažino, tam buvo mįslė, iš kur tasai polėkis ir dvasinis gajumas buvo atsiradęs. Jisai gi glūdėjo lietuvių tautos charakteryje, kuris "yra ne kas kita, kaip tautos istorijos įvarža" (O. Baueris), dėlto prasiiveržia vis naujais kūrybos žygiais. Tauta siekia gyventi, nes ji turi savo paskyrimą ir savo siekinį — tautinę valstybę, nuo kurios ją nulenkia pasitaikančios nesėkmės ir prievartos, bet, rodos, tik tam, kad labiau išryškėtų tautos esminiai bruožai ir taptų pamokomis ateičiai.

Ateičiai mums reikia įsisąmoninti, kad lietuvių tauta yra sustumta į siaurą Baltijos pamaro rėžį, apgaubta didelių kaimynų ir įterpta tarp vakarų ir rytų kultūrų. Iš to aišku, kad ji tegali išsilaikyti "sielos ir dvasios didybe" (Vydūnas), kurdama ir jungdama tai, kas yra gero bet kurioje kultūroje. Tai yra lietuvių tautos pašaukimas. *Lietuvių politiniai žygiai, kurie kitada mums nešė gerbę, bet kartu ir nelaimę, nes politika buvo persvėrusi kultūrinį aktyvumą, dabar turi būti atsverti dideliais mąstais kultūriniam darbe*. Tai galima net tada, kai tautai laikinai atimama laisvė ir jos žmonės išsklaidomi. Tokiais atvejais kiekvienas savo tautos narys, kiek jisai išlieka sąmoningas, judrus ir kūrybingas, stato savo tautai naują ateitį. Esti laikotarpiai, kai "Apvaizda, rodos, atima tautai materialinę galybę, kad tesiremtų dvasios jėgomis" (M. de Munynck). Dvasiai gi stiprinti tautos istorijos pažinimas yra nepasieinamas.

"Istorija mus jungia kaskart vis naujais ryšiais su tuo, kas buvo, ir su tuo, kas yra (A. Maceina). Ji žadina meilę savajai tautai; įkvepia pagarbos buvusiems karžygiam ir nusipelnusiems asmenim; skatina aukotis dėl tautos gero, jos laisvės ir teisingų siekimų; moko pažinti praeities klaidas ir jas taisyti; nusako tai, ko nebuvo pasiekta, dėlto tebelieka uždaviniu ateisiančiom kartom, kad tautos buvimas



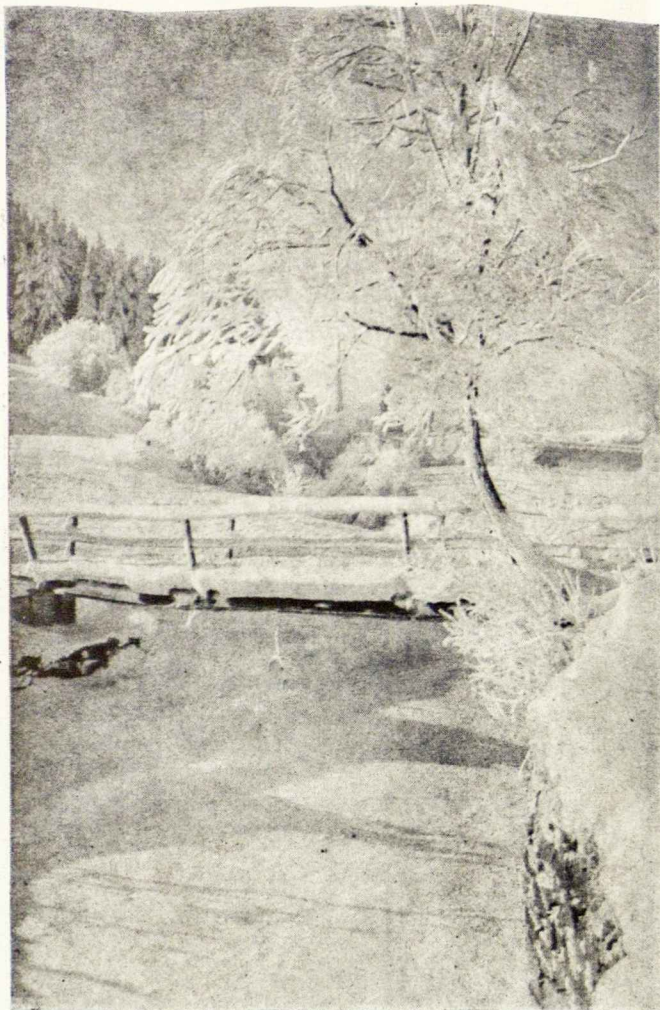
Bernardinų (pranciškonų) bažnyčia Vilniuje. Dail. J. Kuzminskio linoleumo raizynas.

būtų pateisintas visuotinėje žmonijos istorijoje.

Tremtyje savo tautos istorija padeda nepamesti ryšio su visa tauta, jos likimu ir siekimais, kurie kartu yra siekimai kiekvieno tautos nario, kur jisai begyventų. "Istorija labiausiai neleidžia individo išrauti iš jo tautos" (G. de Montenach). Kas leidžiasi raunamas, tolsta nuo savo tautos ir jungiasi į kitos tautos istorinį kailį. Šalia istorijos žmogus būti negali. Tad jeigu nepalieka savo tautoje ir nesimoko iš savo senolių ir tėvų praeities, mokysis ir seks kitų pavyzdžiu, kas nevisada tiks jo dvasiai ir charakteriui. Savo nenaudai jisai išsijungs iš tos dvasinės srovės, kuri tautoje "iš praeities per dabartį teka į ateitį" (Boelitz).

Šviesesnės ateities laukiant ir jos siekiant, be kitų uždavinių, mums yra didi pareiga savo tautos istoriją gerai pažinti ir iš jos mokytis.

(Dauguma citatų imta iš St. Šalkauskio "Lietuvių tauta ir jos ugdymas" 1933, ir A. Maceinos "Tautinis auklėjimas" 1934).



J. SAKALAS

ILGESIUI

Pažeme draikos voratinkliai,
Klykauja gervės padangėse.
Metas ir tau, ilgesy, mano įnami,
Liautis man leidus
Kasdien vis ilgesnį šešėlį
Ir krist į dausas,
Į negestančios saulės
Ir nevystančio žiedo šalis.

Sveikins tave ilgastiebėm vėdyklėm
Iš tolo mojuodamos palmės
Ir kviesis paunksmėn
Gaivinančių vaisių;
Po jų nulydės į sapnų
Aukso rūmus —
Sapnai išbučiuos
Tau pražydusius skruostus
Nelaukę nakties.

Tik sudundės kaip iš žemės gelmių
Pajudėjęs kilt į erdves
Debesis karšto lekiančio smėlio
Tau dangų užstos,
Smėlio kalnus supils.
Ir palaidos pagundą sugrįžti.

NE BETKAIP

ALFA SUŠINSKAS

Mūsų mokyklos požemis vakarais yra naudojamas kaip salė susirinkimams ar kokiems pobūviams, o dienos metu — kaip klasė pamokoms.

Kartą į mėnesį čia susirenka ir mokyklos Raudonojo Kryžiaus būrelio mergaitės. Paposėdžiavusios jos išsiskirsto, vadinamąją salę palikdamos kaip kokią kiaulidę: ant grindų pilna balsavimo lapelių ir kitokių popiergalių, kėdės visai išstumdytos, posėdžio stalas nuneštas savon nuolatinėn vieton ir būtinai bus pamiršta užrašų knygučių, piniginių su berniukų fotografijomis ir dar kitokių daiktų daiktelėlių... O rytą į čia susirenka mokiniai pamokų. Kaip jie galėtų pradėti darbą šitokiame migyje? Ir jų mokytoja po kiekvieno šitokio susirinkimo turi vadinamąją salę pati iš ryto išvalyti ir sutvarkyti, kad klasės darbas būtų įmanomas. Šiaipjau tos mergaitės yra geros. Tai kas yra šitokio netvarkingo jų elgesio priežastis? Jų nesirūpinimas viską tvarkingai, gerai ir tobulai atlikti, jų įprastas nepaisymas ir atšakingumo trūkumas. Šitokiame jų elgesyje atsispindi paviršutiniškumo dvasia, kurią galima išreikšti šiais žodžiais: gyvenk malonumo proga ir daugiau niekuo nesirūpink, pasigardžiuodamas sudorok apelsiną, o jo žieves numesk kitiems po kojomis — tegu jie paslysta arba sušvalo.

Tačiau ne tik jaunuosiuose, bet ir vyresniuosiuose turėtų būti gyva naudingoji gyvenimo išmintis: gerai ir sąžiningai atlik kiekvieną darbą ir savo pareigą.

Ne betkaip, ne iš dalies turi būti atliekamas darbas, bet tobulai — tiek gerai, kiek tik įmanoma. Į kiekvieną darbą žmogus turi įdėti pilną dėmesį, savo širdį, visą save. Nors šitaip dirbamas darbas ir nepasisektų ar neduotų siekiamųjų vaisių, jis visvien moraliai būtų tiek pat vertingas, kiek ir pasisekęs. Juk pasaulio Kūrėjas bei žmogaus Leidėjas žiūri ir į žmogaus pastangas, sąžiningumą ir uolumą: Jis vertina pastangą ne kiek nemažiau už patį pasisekimą.

Darbo ir pareigos tobulumas neateina savaime: jis tenka įsigyti, iš mažens įprantant į sąžiningumą ir tvarkingumą. Kas nemėgsta

tvarkingai ir tobulai dirbti jaunose dienose, tas dažniausiai lieka toks ir vyresniajame amžiuje. Jaunystėje įprantamas nepaisymas bei netvarkingumas bedirbant ar ką beveikiant yra žmogaus ateities laimės griovėjai ir nesėkmės nešėjai: tokiu įpročiu kenkiama ne tik sau, bet labai dažnai ir kitiems. Neretai šitoks įprotis susilaukia didelės tragedijos.

Betkaip atliekamas ir iki galo nebaigiamas darbas, visoks nepaisas bei neapdairus elgimasis, nesąžiningas pareigų atlikimas stumia žmogų tolyn nuo tobulybės ir jį dvasiškai menkina. Nepaisymas dažnai duoda karčių ir skaudžių vaisių.

Pavadinkime juos Jonu ir Ona Liepiniais. Gyvenime jie kitaip vadinasi, bet ši liūdnoji jų istorija yra tikra.

Susituokę gyvenimo pradžiai jie buvo iš kažkur gavę seną šaldytuvą. Kiek prasigyvenę, jie išigijo naują, daug geresnį šaldytuvą, o senąjį išnešė laukan į kiemo galą ir ten paliko, tikėdamiesi jį parduoti geležies laužo pirkėjui.

Kartą motina grįžo iš krautuvės ir niekur negalėjo rasti savo dviejų vaikučių: trejų metų Marytės ir ketverių metų Juozuko (ji buvo palikusi juos vienus namie). Sukilo ant kojų policija ir kaimynai. Visur visi jieškojo, visur išžiūrino — niekur jų nė pėdsako. Pagaliau kažkam dingtelėjo į galvą žvilgterėti į seną šaldytuvą kieme. Ir — o Jurgutėli! Abu vaikučiai tupėjo susirietę šaldytuve nebegyvi... Bežaisdami jie, vargšeliai, įlindo į šaldytuvą ir užsidarė duris... Kokia tragedija! Ir ji įvyko tik dėl to, kad senojo šaldytuvo išmetimas į kiemą buvo neatbaigtas ir nerūpestingas: turint mažų vaikų, jo durys nebuvo išimtos, nors tėvai ir rengėsi tai kada nors padaryti. Taigi kada nors, bet ne iš karto, ne tada, kada reikėjo...

Savo darbo ir pareigos gerai neatliekasz dažnai apsunkina kitus žmones, kurie už jį turi atidirbti, užbaigti, nerangumo bei apsileidimo spragas užlyginti.

Tvarkingai ir sąžiningai atliekamas darbas kilnina žmogų ir padeda įvairioms doryboms tarpai: netvarkingas gyvenimas nedaigina ir nebrandina dorybių.

Visada iki galimo tobulumo savo darbą ir pareigą atliekantysis susilaukia ne tik įvairios sėkmės ir net medžiaginės naudos, bet ir tyro, dvasinio džiaugsmo, ir jis išvengia daug nemalonumų: šitoks ir Dievui artimesnis, ir žmonėms mielesnis, ir sau pačiam naudingesnis.

Darbštusis visuomet susiranda ką nors veikti ir dirbti. Tačiau visą rūpestį jis turi kreipti ne vien į darbo kiekybę, bet ir į jo kokybę: yra svarbu ne tik kiek jis padirba bei pasiekia, bet ir kaip jis savo darbą atlieka.

Tobulybės siekiančiojo žmogaus darbo šūkis turėtų būti šis: ne vien daug, bet ir gerai dirbti — darbo kiekybę jungti su jo kokybe.



TYRO KALĖDŲ DŽIAUGSMO IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ LINKI VISIEMS ATEITININKAMS VISAME PASAULYJE

Rv. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M.
At-kų F-jos dvasios vadas

*

Ateitininkų Federacijos Taryba

*

Ateitininkų Federacijos Valdyba

*

Moksleivių Ateitininkų Sąjunga

*

Studentų Ateitininkų Sąjunga

*

Ateitininkų Sendraugių Sąjunga

Iš kun. St. Ylos ruošiamo "Ateitininkų vadovo"

★

MINTIS IR GYVENIMAS

★

Minties ir gyvenimo derinys krikščionybėje. Ateitininkai derina idealizmą ir realizmą. Principų ir pareigų derinys ateitininkų ideologijoje.

★

Ateitininkai gimė didžiausio minties ir gyvenimo suskilimo metu. Mintis klaidžiojo įvairių pažiūrų klystkeliais. Gyvenimas be augštesnės minties darėsi anarchiškas. Šis suskilimas labiausiai buvo palietęs jaunimą.

Pr. Dovydaitis parodė jaunimui krikščioniškos pasaulėžiūros idealą, kuris tobulu būdu derina mintį ir gyvenimą. Tą idealą reikėjo konkrečiau pritaikyti jaunimui. To darbo ėmėsi St. Šalkauskis.

Jis atrinko iš katalikiškosios pasaulėžiūros keletą principų ir pagal juos parengė ateitininkų ideologijos apmatius. Tai nebuvo lengvas darbas, kaip jis pats prisipažįsta (AI, 216). Iš plačios ir sudėtingos krikščioniškos pasaulėžiūros reikėjo atrinkti tai, kad tiktų katalikų, lietuvių ir mokslą siekiančių jaunų žmonių galvojimui, gyvenimui ir veikimui.

Svarbiausias dalykas buvo nurodyti kraštutines pažiūras, kurios išskiria gyvenimą ir mintį, idealą ir tikrovę, principą ir pareigą. Reikėjo tai sujungti ir logiškai suderinti.

MINTIES IR GYVENIMO DERINIMAS KRIKŠČIONYBĖJE

Šalkauskis nurodė du pavojingus kraštutinumus: vieną jis pavadino ideokratija, antrą — zookratija. Ideokratija skelbia, kad mintis yra viskas; ji kylanti ne iš gyvenimo, bet turinti gyvenimą valdyti. Tuo tarpu zookratijai viskas yra gyvenimas, kuris pats valdosi; mintis kylanti tik iš gyvybinių veiksmų. Ideokratija pavojinga tuo, kad nesiskaito su gyvenimo tikrove. Nuo jos atsietą mintis kuria negyvenimiškas teorijas. Zookratija yra pavojinga dėl to, kad mintį palenkia grynajai patirčiai, arba net medžiagai bei vitalistiniam įgeidžiam. Taip yra atsiradęs materializmas, pozityvizmas, vitalizmas.

St. Šalkauskis nurodė, kad istorija paneigia abu šiuos kraštutinumus. Mintis tam tikru bū-

du valdo gyvenimą, o gyvenimas turi didelės įtakos minčiai. "Gyvenimas ir mintis yra nuolatinio veikimosi būvyje. Jie vienas kitą sąlygoja ir vienas kitą formuoja... Gyvenimas, iš dalies idėjos veikiamas, nėra tobulas gyvenimas. Ir mintis, neprotingų gyvenimo gaivalų veikiamas, nėra tobula tiesos reiškėja" (AI, '54, 38).

Siekiant tobulumo, reikia žvelgti į Kristų, nes "tobulas gyvenimo ir minties susiderinimas yra įvykęs tik Dievo Sūnaus įsikūnijime, t.y. Jėzaus Kristaus asmenyje, kuris yra apie save pasakęs: 'Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas'. Kristaus asmenyje nėra jokio prieštaravimo tarp gyvenimo ir minties. Jame gyvenimas yra minties aidas ir mintis gyvenimo žiedas" (AI, t.p.).

Kristus — Logos (žodis) valdo mintį ir gyvenimą. Jis nurodo ir kelią, kaip tuodu dalykus derinti. Šalkauskio galvojimui, tai yra logokratijos kelias. "Logokratija yra realus dieviškosios idėjos viešpatavimas pasaulyje. Visa katalikiškoji pasaulėžiūra yra logokratijos išraiška... Ji nėra nei atsietos minties padaras, nei faktiško gyvenimo atliepas. Katalikiškosios pasaulėžiūros esminis ir amžinas branduolys yra dogminė doktrina, kurios centre stovi dieviškojo Žodžio, atseit, nelygstamosios Tiesos įsikūnijimas. Čia nėra tos prarajos, kuri paprastai skiria atsietą mintį ir realų gyvenimą, nes čia gyvenimas pasidarė tikras, tiesa — gyvenimiška" (AI, 39).

Katalikiškoji pasaulėžiūra, Šalkauskio žodžiais, priima kiekvieną mokslą ir filosofijos tiesą, kiek ji neprieštarauja dogminiam branduoliui. Ji priima tiesą iš visų laikų, kultūrų ir tautų. Ta prasme ji yra didžiausia tiesos rankiotėja. Jos tiesa yra gyva, gyvenimiška ir gyvastinga.

ATEITININKAI DERINA IDEALIZMĄ IR REALIZMĄ

Ateitininkų veiklos pradžioje daug kalbėta apie idealizmą. Kalbėta dėl to, kad besimokančio jaunimo nusistatyme būta stiprus pasinešimas į realizmą. Realizmas pripažįsta tik tai medžiaginę, daiktinę tikrovę, jam tikra tėra tai, kas konkrečiai apčiuopiama, patikrinama. Realizmo priešingybė yra idealizmas. Kraštutinis idealizmas pripažįsta tik idėjų ir sąvokų tikrovę. Jam tikri dalykai tėra tik idėjų pasaulyje.

Iš vieno ir antro kraštutinumo išaugo įvairios klaidžios ir vienpusiškos pažiūros. Iš realizmo kilo reliatyvizmas, skepticizmas, agnosticizmas. Tikrovė kinta, tak kintęs ir mūsų pažinimas. Taip galvodami, vieni priėjo išvados, jog tikrovė visiškai sąlygoja tiesą (reliatyvistai), kiti abejojo, ar galima iš viso pažinti tiesą (skeptikai), tretį, net neabejodami teigė, jog nieko tikro mes negalime pažinti (agnostai).

Iš kraštutinio idealizmo išaugo spiritualizmas, intuicizmas, racionalistinis subjektyvizmas.

Vieni šių idealistų galvoja, jog idėjos priklauso dvasiniam pasauliui, dėl to tik dvasinis pasaulis tesas tikras ir realus (spiritualistai). Kitiems atrodė, jog idėjas galima apčiuopti tik mūsų nuojauta - intuicija, tad ši tesanti vienintelis tiesos pažinimo šaltinis (intuicistai). Treti idėjų pažinimą laikė galimu tik atskiram žmogaus protui, dėl to protas tegalys pasakyti, ką jis iš tikro laiko idėja (subjektivistai).

Ateitininkų ideologijoje negalėjo rasti vietos nei realistinis, nei idealistinis kraštutinis. Jau pati krikščioniškoji pasaulėžiūra stato sąlygą derinti idėjų pasaulį su tikrove. Idėjos, pasak Šalkauskio, nustato tikslus ir principus tikrovės gyvenimui. Tuo tarpu tikrovė iškelia uždavinius ir pateikia priemones tikslams atsiekti. Renkantis gerus tikslus ir vadovaujantis teisingais principais, jau tuo pačiu laikomasi *idealizmo*. Tuo tarpu tikslus pritaikant konkrečioms aplinkybėms ir panaudojant konkrečias priemones jau reikia *realizmo*. "Jei nėra tikslo — sako Šalkauskis, — negali būti ir tikslingo veikimo. Jei nevartojamos priemonės, negali būti atliktas uždavinys. Idealizmas turi pasireikšti veikimu, renkantis gerus tikslus. Šie tikslai yra atsiekami vadovaujantis teisingais ir dorais principais. Realizmas turi apibūdinti veikimą, statantis eilinių uždavinių ir renkantis sekmingas priemones" (AI, '54, 62-63).

PRINCIPIŠKUMO IR PAREIGINGUMO DERINYS

Ne vienas iš pačių ateitininkų galvoja, kad ideologijos turinį sudaro tam tikras teorinis principiškumas. Užmirštama, kad pati krikščioniškoji pasaulėžiūra uždeda gyvenimiškų pareigų, tiesiogiai išplaukiančių iš principinio ištikinimo.

Principas plačia prasme yra *idėja*. Žmogaus veikimas prasideda nuo protingos minties arba bendros idėjos. Tą idėją jis pasistato kaip siektiną protingą dalyką. Siauresne prasme principas yra veikimo *tikslas*. Tai yra tiksliau apibrėžta bendroji veikimo idėja.

Principas savo esme siekia vadovauti veikimui. Protinga mintis paprastai veržiasi būti įkūnijama. Ji, kaip žvaigždė, veda bei vadovauja mūsų pastangoms. Bet kaip žvaigždė ir lieka savo augštumoje. Principas nekonkretizuojamas aplinkybėmis. Kitaip jis susiaurėtų arba būtų iškreiptas. Konkretizuojami tik uždaviniai ir priemonės, o principas lieka bendras, tinkamas visoms aplinkybėms, visais atvejais.

Principas nurodo tikslą, o pareiga stato mums uždavinius — ką turime daryti. *Pareiga yra tai, ką turime daryti pagal principą*. Pareiga yra toji galia, kuri mus verčia vykdyti principų nustatytą tikslą.

Yra kraštutinių ir šiuo atžvilgiu. Kartais žmonės jaučia reikalą veikti ir veikia, bet ne-



Žvilgsnis pro langą į Kalėdų eglutę.

paiso tikslo, nenori domėtis principais. Kiti net niekina principus ir siekia nuo jų atsipalaiduoti. Ar jie tuo daugiau pabrėžia pareigos reikalingumą? Pareiga pasidaro labai blanki, jeigu ji neturi ryšio su protingu ir gerai pagrįstu principu. Grynojo veikimo žmonės paprastai nesuvokia arba nenori suvokti tikrosios pareigos.

Ateitininkų ideologija derina principus ir pareigas, tikslus ir uždavinius. Derina dėl to, kad "veikimas būtų sąmoningas, tikslingas ir veiksmingas (AI, 62).

Biblgr. Celiešius P., St. Šalkauskio "Ateitininkų Ideologija", A. '55, N. 6, Jakštas A., Ateitininkų ideologija paskutinių laikų formavimosi vyksme, A. '33, N. 8 - Maceina A., Ateitininkų ideologija, Ž'33, N. 5-ū.



Šventasis ir gerbiamasis tėve, mes su krikščionimis kariaujame ne dėlto, kad norėtume naikinti katalikų tikėjimą, bet gimes nuo skriaudų, kaip tai daro ir krikščionių karaliai bei kunigaikščiai...

Iš Gedimino laiško pop. Jonui XXII

GEDIMINAS RAŠO POPIEŽIUI JONUI XXII

A. DŽIUGĖNAS

Naujasis popiežius Jonas XXIII savo keistu ir senu vardu nukreipė visų žvilgsnį praeitin. Susidomėta jo pirmtakais Jonais, kurių popiežiaus soste buvo net 22. (Buvo ir Jonas XXIII antipopiežius, bet jis neįrašytas į tikrųjų popiežių eiles).

Jonas XXII valdė Bažnyčią prieš šešis šimtus metų. Jis buvo prancūzas ir gyveno Avinjone (Avignon), pietinėje Prancūzijoje. (Prancūzijos valdovai, norėdami turėti daugiau įtakos, prievarta popiežius perkėlė iš Romos į Avinjoną. Iš viso Avinjone buvo devyni popiežiai, valdė nuo 1309 iki 1377. Tas laikotarpis dar vadinamas popiežių Babilonijos vergija).

Tad nenuostabu, kad prancūzai su Jonu XXIII prisiminė praeitį, Avinjoną ir Joną XXII. Tačiau ir lietuvių akys persoka tuos šešis šimtus metų ir tą patį Joną XXII sutinka savo istorijoje. Tai seni seni laikai, Gedimino valdymo metai.

Gediminas perėmęs valdžią iš savo brolio Vytenio 1316, beveik dvigubai praplėtė Lietuvos plotus. Savo valstybę jis norėjo matyti tvirtą ir galingą, šviesią ir kultūringą. Turėdamas nemažą būrį vaikų, juos sutuokdamas su savo kaimynais valdovais ar kunigaikščiais, jisai stiprino ir plėtė savo valstybę. Bet jos kultriniui reikėjo gerų pirklių, amatininkų, ūkininkų. Šiuos gi turėjo tik krikščioniškasis pasaulis.

Gediminas todėl ir kvietė laiškais pirklius bei amatininkus, žadėdamas jiems geras įsikūrimo sąlygas.

Krikščionybę jis gerai pažino. Juk karalius Mindaugas buvo apsikrikštijęs 1253. Jo paties valstybėje buvo nemaža krikščionių (rusų ir ukrainiečių). Vilniuje jau buvo bažnyčia ir būrelis vienuolių. Pagaliau jo paties šeimoje kiti vaikai buvo krikštyti pravoslaviškai ar sutuokti su pravoslavais-ėmis. Jo duktė Aldona buvo ištekJusi už lenkų karaliaus Kazimiero ir apkrikštyta gavo Onos vardą.

Bet iš tų pačių krikščionių buvo ir jo dideli priešai — tai vokiečių riteriai, — kryžiuočių ir Livonijos ordinaai. Šie ir drumstė Gedimino gerus santykius su krikščionybė ir užkirtė kelią į krikštą. Kryžiuočiai vakarams skelbė, kad Lietuva pagoniška, ir, gavę paramos, nuolat puldinėjo Gedimino valstybę. Gediminas tikėjosi krikštu pasiekti taikos su abiem ordinaais.

Jonas XXII rašo Gediminui

Per Vilniuje gyvenusius pranciškonus ir per Rygos vyskupą žinios pasiekė popiežių Joną XXII, kad Gediminas sutiktų priimti krikštą, jei kas paragintų. Popiežius Jonas XXII parašė Gediminui laišką 1317, vadinamas, po metų, Gediminui perėmus valdžią.

Gediminas tuo metu turėjo daug vargo su ordinų riteriais. Jie puldinėjo kraštą ir kliudė susisiekti su Rygos vyskupu Fridriku, gaudė Gedimino pasiuntinius, juos žudė, atiminėjo laiškus. Tik po penkerių metų, 1322 ir 1323, Gedimino laišakai pasiekė popiežių Joną XXII.

Gedimino laišakai

Abiejų laiškų turinys yra atpasakotas popiežiaus bulėse, o pirmojo laiško yra išlikęs net nuorašas.

Pirmame laiške Gediminas rašo, kad jis seniai girdėjęs, jog visi krikščionys turi klausyti popiežiaus. Jo pirmtakas Mindaugas su visa savo karalyste buvo prėmęs krikščionių tikėjimą, bet dėl žiaurių vokiečių ordino magistro skriaudų ir nesuskaitomų išdavimų tikėjimas neišsilaikęs. Ir jis pats betesąs senolių klaidose. Toliau Gediminas kaltina vokiečių riterius, kad jie suiminėja vyskopus ir dvasininkus ir naikina krikštą Žemgaloje. Gediminas pasiryžęs, kaip ir kiti krikščionys karaliai, klausyti popiežiaus, pripažinti jį savo tėvu ir prašas prisiųsti tarpininką taikos su krikščionimis padaryti.

Antrame laiške Gediminas išreiškia norą prisiųsti krikščionių tikėjimą, nes jis tikis į vieną Dievą.

Gediminas dar rašė vokiečių pranciškonam, domininkonam ir miestam, nupasakodamas, kaip pas jį gyvena krikščionys ir kviesdamas atvykti.

Jono XXII pasiuntiniai vyksta pas Gediminą

Popiežius tada buvo užimtas karo su vokiečių imperatoriumi Liudviku ir tik 1324 metų vasarą pasiuntė savo pasiuntinius pas Gediminą. Tie pasiuntiniai buvo Aleto vyskupas Baltramėjus ir Anico benediktinų vienuolyno viršininkas Bernardas. Jie Baltijos jūrą pasiekė Rygą tik 1324 metų rydėnį.

Rygoje pasiuntiniai išgirdo visokių kalbų apie Gediminą. Vieni sakė, kad Gediminas nori krikštytis, kiti neigė ir Gediminą vaizdavo kaip nepatikimą valdovą. Tokias žinias labiausiai skleidė vokiečių riteriai.

Pasiuntiniai Rygoje išsibaugino ir susilaikė keliauti į Vilnių. Jie nutarė pirma nusiųsti pas Gediminą savo įgaliotinius ir pasiteiraut, ar jis laikosi pirmųjų nusistatymo.

Gediminas išsigynė

Įgaliotiniai į Vilnių atvyko 1324 lapkričio 3 ir tą patį vakarą buvo pakviesti pas Gediminą, kurį rado sėdintį tarp savo patarėjų. Jie įteikė Gediminui savo raštus, bet kai norėjo kalbėti apie reikalą, tai Gediminas pastebėjo, kad jau vėlu, svečiai po kelionės turį pailsėti ir atsigauti.

Kitą rytą įgaliotiniai, eidami mišiom į pranciškonų bažnyčią, — tai buvo sekmadienis, —



Popiežiaus Jono XXII paminklas Avinjone, iš kur jis rašė laiškus Gediminui ir kur mirė.

sutiko domininkoną Nikalojų, iš kurio sužinojo, kad Gediminas nebeketinas priimti krikšto. Po mišių tą patį patvirtino ir pranciškonai Bertoldas ir Henrikas, dar pastebėję, kad jau ištisi metai, kaip Gediminas jų nebekviečias į savo tarybą; ten nuvyksta tik vienas domininkonas Nikalojus.

Šį kartą pas valdovą buvo pakviesti ir trys vienuoliai. Gediminas sėdėjo tarp savo patarėjų, kurių buvo apie 20. Įgaliotiniai būtų mėliau kalbėję su vienu valdovu, ne visos tarybos akivaizdoje. Taryba buvo sukviesta tam, kad Gediminas išvengtų asmenišką pasikalbėjimą ir jam nereikėtų nemaloniai aiškintis, kodėl savo nusistatymą pakeitęs.

PĖDSAKAI

RITA DURICKAITĖ

Voratinkliai pirmieji paliečia nerimo stygą ir pradeda austi liūdesio šydą.

Ir gėlės, ir paukščiai, ir jaunystės širdis vasarą gyvena. Niekur, niekur nematyti rudens auksinio "sudiev". Vidurdienio tyloj tarytum miega laikas. Vasara pamilo žemę: ji nepaliks jos niekados... Tai tik pakyla vėjas, jau ti — ne vien jo rankos veidą glosto. Kažkas paliečia skruostą klaičiu švelnumu. Siela, stauga pravėrusi akis, pamato saulės šypseną iškreiptą nuteistojo juoką, o sunkioje gamtos tyloje — išgąstį.

Nubraukti, greitai nubraukti baisųjį pabučiavimą nuo veido, šiurpą nuo sielos!.. Bet nežvelgiamos šilkinės gijos nenumaldomai apsupa dvasią, supančioja džiaugsmą, įausdamos liūdesį, kuris, kaip ir pats voratinklis — nesunkus, tik subtiliai, neapsakomai skaudus. —

Kur dingę šimtmečius mus skyrusioji praraja? Anuomet ant išpuošto laivelio denio stovėjo karaliai ir džiaugėsi, kaip gali džiaugtis

tik karaliai, kuriems pasaulis galvą lenkia. Apusptas gėlių ir karalaičių, jis stovėjo. Nakties erdve aidėjo muzika ir sklido rožių kvapas.

Ir štai šią naktį muzika per amžių prarają ištisė tiltus. Mes atsistojome šalia karaliaus — ne, mes patys tapome karaliais!

Paskendęs gėlėse laivelis plaukė laiko upės viduriu ir siuntė muzikos garsus į vieną ir į kitą krantą. Smuiko garsai čia skaidriai žerėjo artumoj, čia jau aidėjo švelniai tolumoj, pasiekdami siūbuojančias minias pakrantėje ir vėl tylia melodija grįždami praeities svajonėn... Taip džiaugsmo kupina širdis kartais neištveria, ir išsilieja dainoje, o kartais ji plaka tyliai tyliai. Kas pasakys, kada ji yra laimingesnė?

Šviesos takeliais į medžių viršūnes bėgiojo bangų šešėliai. Šviesos siaurutės rankos atplėšė iš dangaus juodumos tai pilkšvą medžio šaką, tai tiesų aštrų bokštą. Išnyko visos ribos: — nei laiko, nei erdvės, nei dienos, nei nakties. Artėjantis ir tolstantis laivelis, paslėptas gėlėse, mums nešė amžinybę.

Bet vienas tų užburtų žmonių staiga pakėlė akis į dangų — panūdo pajieškoti žvaigždžių. Ir nutilo jam tada muzika, užgeso šviesos, o žmonės lyg ištirpo naktį. Viršum džiaugsmingo ežero tamsūs, neramūs debesys kabojo giltinės ranka. Jos pirštų slenką šešėliai dengė žmonių veidus ir raižė stiklinį ežero paviršių. Smuikų dainos nebebuvo galima girdėti.

— — — — —

Rudens saulėleidis — gaisras vakaruos. Medžiai ir debesys skęsta liepsnose. O aš tą vakarą norėjau pamatyti mirtį gamtoje. Išsirinkau į liepsną panašų debesį, virpėdama stebėjau ir laukiau jo užgesimo akimirkos. Nepamačiau. Vieną akimirka kažkas nukreipė mano žvilgsnį. Ir kada vėl akis pakėliau, debesys plaukė pilki, negyvi...

Gediminas dabar sakėsi nereiškęs noro krikštytis. Tai laiške įrašęs pats brolis Bertoldas, ir jam krintanti atsakomybė. Valdovas toliau nusiskundė kryžiuočiais, kurie nesilaiko duoto žodžio, puldinėja Lietuvos žemes, grobia turta, žudo ir į nelaisvę varo žmones. Jis daugiau negalįs pasitikėti krikščionių pažadais. Bet jo valstybėje esanti laisvė kiekvienam garbinti Dievą tokiu būdu, kaip jis įpratęs.

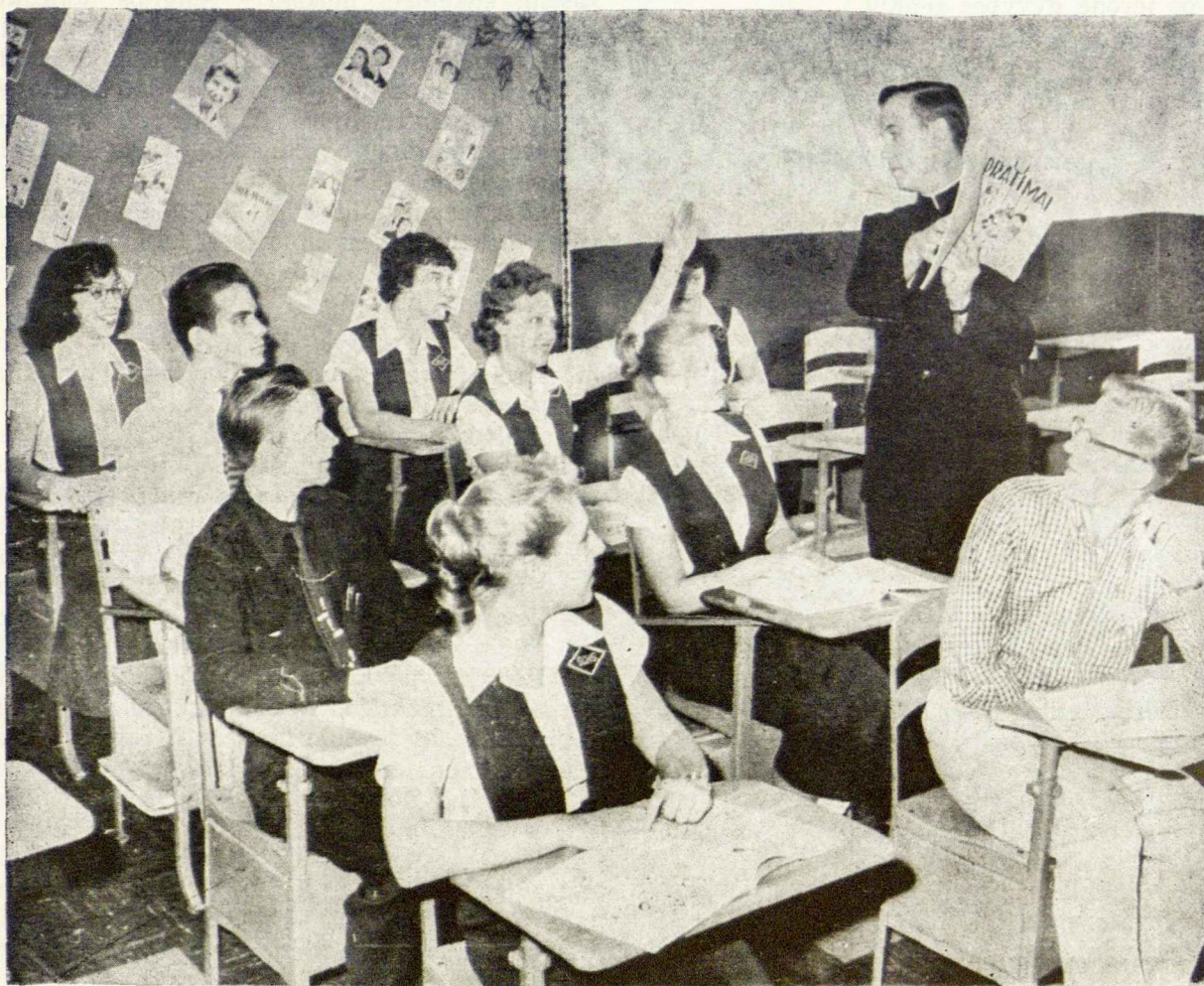
Kitą dieną įgalotiniai lankėsi pranciškonų namuose Vilniuje, kur jie rado Gedimino augštą valdininką, keletą patarėjų ir vertėją kirkščionių Henekina. Gedimino atstovai stengėsi įtikinti, kad valdovas niekur neušsiminė apie krikštą, ir jo žodžiai buvę negerai užrašyti.

Įgalotiniai priminė, kad laiškuose esą parašyta, kad jis nori būti paklusnus Bažnyčios sūnus, o tai reiškia ne ką kitą, kaip krikštą. Pagaliau jie suprato, kad Gediminas jieško pasiteisinimo. Nuo krikšto jį turėjo sulaikyti kitos

priežastys. Jie girdėję, kad kryžiuočiai buvo sukurstę žemaičius sukilti, jeigu Gediminas krikštytųsi. Gediminas matė, kad krikštas nepadės apsiginti nuo kryžiuočių. Ir rusai stačiatikiai būtų buvę nepatenkinti, jei Gediminas būtų priėmęs katalikų tikėjimą. Gediminas apsisprendė nesikrikštyti ir savo valstybę ginti kalaviju.

Įgalotiniai šias žinias surinko Vilniuje. Jie girdėję ir vienos kunigaikščių rūmų moters pasakojimą, kad Gediminas tą vakarą, kai visų akivaizdoje išsigynė, jog neturėjęs noro krikštytis, savo kambaryje užsidaręs su tarnu Erudoni ir gaudžiai verkęs. Gediminui buvo skaudu mainyti savo žodį, nes jis rašė vokiečių pirkliam: pirma geležis persimainys į vašką ir vanduo į uolą, negu būsiąs atmainytas jo žodis.

Taip Gediminas ir liko pagonis, išvaldęs Lietuvą iki 1341. Mirdamas ją paliko savo septyniems sūnum, iš kurių labiausiai pagarsėjo Algirdas ir Kęstutis.



Lietuvių kalbos pamoka šv. Kazimiero parapijos augštesnėje mokykloje. Pamoką veda kun. V. Karaveckas, vikaras. Lietuvių kalbą leido dėstyti Pensilvanijos švietimo valdyba.

MOKSLAS IR RELIGIJOS SANTYKIAI

ROMUALDAS ŠVIEDRYS

Perskaičiusiam šią antraštę, pirmutinė mintis bus gal ši: tai sunkiai suderinami dalykai. Istorija aidi nuolatine kova tarp mokslo ir religijos. Daugelis mano, kad mokslas ir religija yra taip priešingi, jog, pasirenkant vieną, reikia atmesti kitą. Paprastai manoma, kad mokslininkas yra netikintis, gi tikintysis negali būti tikruoju mokslininku.

Šis klaidingas supratimas yra paplitęs daugelio žmonių pažiūrose. Daugelis teigia, kad religija yra atsakinga dėl įvykusio konflikto tarp jos ir mokslo. Sakoma, jog šis konfliktas esąs scholastikos išvada. Metami kaltinimai slepia savyje keletą idomių prielaidų, kurias vertėtų pasvarstyti.

Žvelgiant į kaltinimus, kad religija yra atsakinga dėl įvykusio konflikto tarp jos ir mokslo, kyla klausimas: ar čia kalbama apie

krikščionybę, ar apie kurią nors kitą religiją? Ar nekrikščionys, kaip pavyzdžiui musulmonai, budistai ir kiti, taip pat laiko savo religijas atsakingomis už šį konfliktą su mokslu? Jei sakoma, kad konfliktas kilo iš scholastikos, tuomet, atrodo, prileidžiama, kad konfliktas teapima tik katalikybę ir mokslą. Tačiau, giliau pažvelgus į populiariąją nuomonę apie mokslo-religijos konfliktą, pamatysime, kad religija čia suprantama kaip *krikščioniškoji* religija, o ne katalikybė specifiniai, ar religija bendrai. Plačiai mokslą suprantant, mokslo pradmenys jau užtinkam senovės Egipte ir Babilonijoje. Bet graikai yra pirmieji, kurie pasuko mokslą mums pažįstama kryptim. Tolimesnis mokslo klestėjimas vyko vakaruose, ten, kur buvo stipri graikų įtaka. Nuo šešto amžiaus prieš Kristų iki mūsų laikų matome nuolatinį mokslo plė-

tojimąsi, nežiūrint, kad šis vyksmas keletą kartų vos terodė gyvybės ženklų.

Krikščionybė vystėsi beveik lygiagrečiai su mokslu. Užtat įdomu, kad trintis tarp mokslo ir religijos pasirodė vakarų pasaulyje, ten pat, kur kūrėsi mokslas ir klestėjo krikščionybė. Budizmo, šintoizmo, hinduizmo kraštuose mokslo židinių neatsirado. Net pats mokslas ten nepriėjo. Japonijoje mokslas savo visumoje buvo pasiskolintas iš Europos ir Amerikos. Pačiame Amerikos žemyne, dar prieš baltųjų atsikraustymą, buvo keletas židinių, pasiekusių gana augšto civilizacijos ir kultūros lygio, tačiau jie buvo kur kas atsilikę nuo tuometinio kultūros lygio Europoje. Be to, jie buvo priėję akligatvį mokslo ir technikos srityje. Tenka pripažinti, kad maždaug 800-1200 metais po Kr. mokslas klestėjo ir pas musulmonus. Tačiau šis klestėjimo laikotarpis buvo graikų įtakos ir krikščionių bei žydų mokslininkų darbo pasėka. Tai, gi, mokslo ir religijos konfliktas yra konfliktas tarp krikščionybės ir mokslo jau vien dėl to, kad kitų religijų įtakose mokslas nepasiekė pakankamai augšto lygio.

Krikščionybė savyje yra dinamiška. Kitos religijos, atrodo, negali tokio dinamizmo išvystyti — jos yra daugiau pasyvaus pobūdžio. Užtat gal mokslas ir kilo ten, kur vyravo krikščionybė. Mokslo pradmenys, žinoma, atsirado pas graikus. Jie buvo priimti ir plėtojami vakarų pasaulyje. Lygiagrečiai, ir krikščionybė inkorporavo nemažą dalį graikų filosofijos, taip pat išaugdama vakaruose. Graikuose klestėjanti mokslą sustabdė laisvės stoka. Graikai, dar ir prieš prarasdami savo laisvę, niekad nebuvo pilnai laisvi morališkai, nes jų visuomenė priėmė vergiją kaip būtinumą. Tai, žinoma, pristabdė mokslo plėtimąsi, nes vergija neleido mokslininkui prieiti prie gamtos, uždrausdama laisvam mokslininkui atlikti kai kuriuos darbus, skirtus grynai vergams. Tuo tarpu krikščionybė paneigė vergiją kartu su išgalėjusiu pesimizmu ir gamizmu. Ji iškėlė asmens vertę ir atmetė teigimą, jog gamtoje vyrauja tamsios jėgos, skelbdama, kad pasaulis yra tvarkomas protingai ir dėl to protingai gali būti pažįstamas. Užtat krikščionybė suteikė mokslui palankesnę dirvą negu graikų kultūra.

Nors krikščionybė mokslą skatino ir jam davė palankiausias sąlygas, tačiau negalėjo patį mokslą sukurti "Ex nihilo", nes tai juk ir nebuvo jos paskirtis. Užtat nei patys vieni graikai, nei pati viena krikščionybė negalėjo privesti mokslo iki jo dabartinio lygio, įstatyti jį į atitinkamas vėžes. Mokslas atgijo ir pradėjo klestėti tik šioms dviem įtakom suėjus į glaudų sąryšį. Pirmutinė tokia sintezė įvyko XII šimtmeityje, kuomet krikščionybė suartėjo su graikų kultūra.

Iš graikų paveldėta kultūra krikščionybės įtakoje sudarė sąlygas mokslo pažangai. Laiko bėgyje mokslas turėjo kovoti už tų sąlygų pa-

laikymą. Ši kova, be abejo, yra viena iš priežasčių, sukėlusių mokslo - religijos konfliktą. Konfliktas iškilo dar ir dėl to, jog mokslas nesuprato ir neįvertino, kad krikščionybė sudarė sąlygas mokslui gyvuoti ir plėtotis. Iš kitos pusės, krikščionybė gal nepakankamai įvertino mokslo didelį veržlumą, tuomi sudarydama vaizdą, jog ji mokslą varžo. Iš to kilo trintis, kuri tačiau nėra tragiška. Dviejų kiek skirtingų doktrinų susirėmimas, dar nesudaro apgailėtinos padėties. Priešingai, tai suteikia gerą progą tobulinimuisi.

Mokslo - religijos konfliktui yra ir kitų priežasčių. Yra galvojama, kad abi sritys siūlo žmonėms ypatingus, vienas nuo kito skirtingus, galvosenos būdus. Mokslas ribojasi vienos rūšies reiškiniais. Tai daroma ne be priežasties, nes šis žinių skaldymas reikalingas darbo palengvinimui. Atlikus vieną uždavinį, tuoj einama prie sekančio, vis naudojant tą patį metodą ir kaskart praplečiant dėsnių bendrumą. Tai, kas šiandien atrodo viršum proto ribų, rytoj gali pavirsti sekančiuoju uždaviniu, sekmingai išspręstu po kurio laiko. Yra taip pat manoma, kad mokslinė aplinkuma skatina sukurti antireliginę pasaulėžiūrą, nes religijos dėsniai esą labai bendro pobūdžio, ir jų galiojimo ribos niekad nesiaurinamos, bet beveik niekad ir nepraplečiamos. Mokslas savyje turi daug dinamiškų savybių, nes jo esmė yra nuolatiniame augime. Religija gi turi daugiau statinį pobūdį, ji nekinta taip, kaip mokslas. Krikščionybės dinamiškumas kyla grynai iš jos pastovių principų.

Ši mokslo - religijos kova dėl įtakos žmonėse išsivysto tose srityse, kur jos susieina savo ribomis. Peržvelgę kultūros istoriją, pastebėsime, kad religija perleido mokslui kai kurias jai priklausiusias teritorijas. Tai nėra prieštaringas religijai, tai tik parodo, kad religija užleidžia mokslui tai, ką jau jis gali atlikti. Keičiantis mokslo pažiūroms, galima tikėtis, kad ir jos vieną kartą gali pilnai sutapti su tuo, ką religija skelbia.

Prasideda dar ir turinio bei metodų skirtumas. Tai padeda išsivystyti didelei įtampai tarp mokslo ir religijos. Jieškant tolimesnių priežasčių, negalime užmiršti, kad smarkiai paspartėjusi mokslo pažanga nuo XVII šimtmečio kaip tik sutampa su pradėjusia didėti mokslo neigiama pažiūra į religiją.

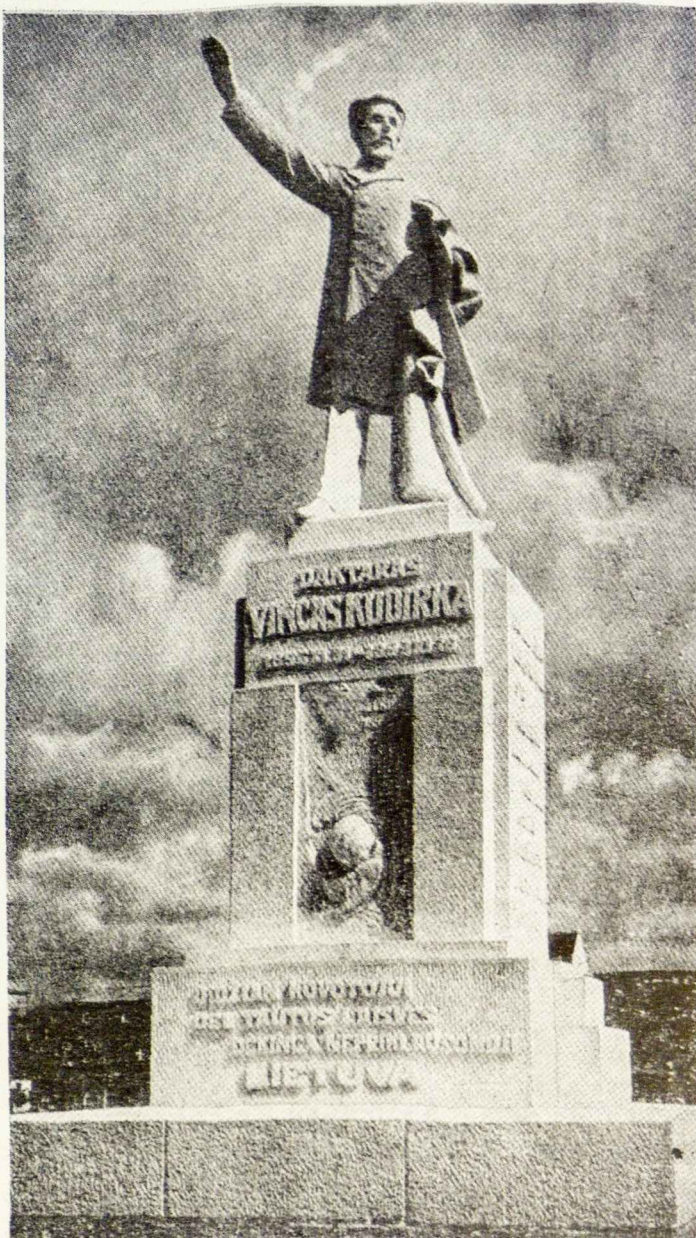
Bandoma teigti, kad iš principo jokio konflikto tarp mokslo ir religijos nėra. Tačiau aiškiai matome, kad praktiškame gyvenime toks konfliktas iškyla labai aštrioj formoj. Mokslo istorija rodo nuolatinius ginčus taro mokslo ir religijos šalininkų. Kai tą klausimą norima spręsti labai paprastai, dažniausiai pateisinant mokslą, tai toks sprendimas pasirodo kiek įtartinas, o pats klausimas vertas tolimesnio kritiško svarstymo.



Dr. Vincas Kudirka

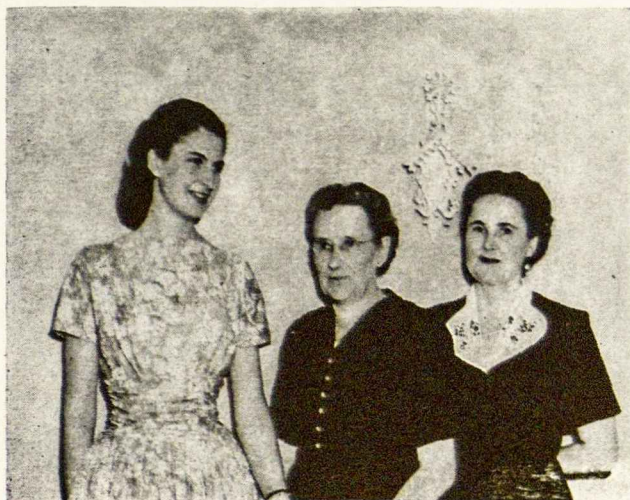
100 METŲ NUO DR. VINCO KUDIRKOS GIMIMO

Gruodžio 31 d. sueina 100 metų, kaip gimė dr. Vincas Kudirka — Varpo redaktorius, tautos žadintojas ir Lietuvos himno autorius.



Dr. V. Kudirkos paminklas Kudirkos Naumiestyje.
Skulptorius V. Grybas.

Dr. Vinco Kudirkos sesuo Emilija Lietuvninkienė (viduryje), dabar gyvenanti Čikagoje; jos duktė Uršulė Lipčienė (dešinėje) ir anūkė Nijolė Lipčiūtė-Manelienė



šiam namelyje Naumiestyje V. Kudirka praleido paskutines gyvenimo dienas.



INGRIDA STASAITĖ

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba buvo paskelbusi rašinio konkursą tema — religijos vaidmuo moksleivio gyvenime. Konkursą laimėjo Ingrida Stasaitė, kuri buvo pasirašiusi Eglutės slapyvardžiu. Čia jos premijuotą rašinėlį ir spausdiname.

RELIGIJOS VAIDMUO MOKSLEIVIO GYVENIME

“Moderniojo gyvenimo sunkiai neturi apie ką suktis. Reikia tobulų asmenybių, reikia modernių šventųjų”.

Kiek sena žmonija, tiek sena ir religija. Žodis religija yra paimtas iš lotynų kalbos “religare” — prišti, įpareigoti. Senovės romėnams religija reiškė didelį priesaikos išlaikymą, nes priesaika riša, įpareigoja. Todėl religija yra visiškas ir viso žmogaus pasiaukojimas Dievui.

Mažas vaikutis, vos bepradedas kalbėti, labai pasitiki savo tėveliais. Jam augant ir girdint pasakojimus apie gerąjį Dievui, kartu auga ir pagarba Dievui: jis išmoksta Dievo klausyti ir jo prašyti. Vaikas labai domisi išoriniu pasauliu ir į viską reaguoja jausmais. Jis ateitim nesirūpina, o tik gyvena su šia diena, šios dienos rūpesčiais. Tuo tarpu paauglio moksleivio gyvenime ima reikštis kritiškumas, vertinimas, abejojimas ir t.t. Šie faktoriai turi įtakos ir į jo religinį gyvenimą. Moksleivio amžiuje religija nėra klusnumo dalykas, bet asmeninis nusistatymas ir pergyvenimas. Viskas apsvaisto pabundancio proto šviesoje. Religinės praktikos atliekamos didesniu sąmoningumu, — rašo kun. dr. J. Gutauskas.

Šio bundancio proto amžiuje labai svarbi yra aplinka, knygų skaitymas ir vyresniųjų veikimas į augančiąją kartą. Todėl moksleivio gyvenimo pagrindą ir sudarys gera šeima, kurioje viešpatauja pagarba šventiems dalykams, pamaldumas, klusnumas, dorumas ir t.t. Ypač šiame krašte svarbu jaunuoliui lankyti katalikiškas mokyklas, kurios jam padeda suformuoti jo pasaulėžiūrą, duoda jam ne tik religinių žinių, bet ir katalikiškos praktikos. Yra labai svarbu būti tikrai praktikuojančiu kataliku moksleiviu. Jei būsime praktikaujantieji moksleiviai, būsime tokie ir suaugę. Nemaža reikšmės turi ir dalyvavimas katalikiškose organizacijose. Čia moksleivis irgi vis-



Ingrida Stasaitė

pusiškai lavinasi ir gilina savo religines bei organizacines žinias. Tik iš veiklių organizacijos narių išauga stiprios asmenybės ir vadovai būsimom kartom. Religinas moksleivis yra ir geresnis patriotas, geresnis savo tautos ir krašto mylėtojas. Ir pats Kristus yra glaudžiai rišęs religiją su tautybe. Religijos vaidmenį moksleivio ir apskritai jaunuolio gyvenime jau senai žmonijos vadai yra pastebėję. Štai kun. J. Eosko iškėlė idėją globoti paauglius ir diegti juose religijos meilę ir aiškinti jiems tikėjimo tiesas, tuo būdu paruošdamas juos pilnam gyvenimui. Kaip pavyzdį tvirto religijos supratimo ir praktikavimo galime sau statyti kad ir Marijos Goretti gyvenimą. Tuo tarpu priešingoj pusėj, nereliginioj aplinkoj augęs, Serenelio sūnus Aleksandras tapo žmogžudžiu.

Paprastai gyvenimas reikalauja, kad kiekvienas bręstas jaunuolis turėtų savo programą ir ją vykdyti. Moksleivis turi pasirinkimo galimybę tarp gėrio ir blogio. Svar-

bu, kad jis pasirinktų gėrio idealą ir jo darbų programą sudarytų geri darbai ir katalikiška praktika. Norint tą programą ištesėti, reikia daug išmokti ir daug įieškoti, — sako Br. Zumeris. Mes žinome, kad tam pasiekti į pagalbą moksleiviui ateina religija. Tik tinkamai susipratęs ir praktikuojas katalikas sugebės tarp jį supančių blogybių išlikti atsparus ir drąsus. Štai pavyzdys: kartą egzaminų įkarštyje vaikai gavo truputį pailsėti ir palakstyti. Bežaidžiant vienam mokiniui iš kišenės iškrito rožančius. Pastebėjęs tai, kitas mokinyš ėmė tyčiotis. Bet štai į priekį išėjo linksmas jaunuolis ir drąsiai pasakė: rožančius yra mano... Kasdien kalbėdamas, prašau Dievo, kad jis laimintų mano darbus. Po egzaminų paaiškėjo, kad geriausiai baigė šis drąsusis jaunuolis. Dievas laimino šį religingą drąsuolį. Vėliau jį sutinkame bažnyčios vardu — popiežiumi Leonu XIII. Taigi matome kaip šis jaunuolis darbą jungė su malda. Be to, toks jaunuolis gali ir savo draugus palenkėti Dievui. Ypač ryškiai mums iškyla savybės Domininko Savio, kuris buvo iš pat mažens neapsakomai religingas, visada linksmas ir džiaugsmą jungė su malda. Savo pavyzdžiu net suaugusius paveikė, ir tie nustodavo piktažodžiauti. Tokių seklinų pavyzdžių moksleiviai gali rasti daugybę. Ir šv. Teresėlė mums didelį pavyzdys, mokąs mus kentėti. Ji sako, kad jai visada ateina ramybė ir paguoda, kai pakelia akis į Kristų. Jos laimė patikti Kristui, ne žmonėms. Kaip šv. Teresėlė nebūkštauja likimo smūgių ir drąsiai žiūri kančias į veidą, taip ir mes, svetimaj aplinkoj, kur pilna įvairiausių pagundų, turėtume būti religiniai susipratę ir nelinkti kaip vėjo pučiama smilga, bet drąsiai žengti prof. St. Šalkauskio ir prof. Dovydaičio pramintais keliais.

Neveltui Foersteris sako: “Kamerūpinimasis sielos gyvenimu nestovi pirmoj vietoj, ten ir nėra galima jokia kultūra”.

SAS

BARUOSE

Š. m. Dainavos stovykloje Studentų Ateitininkų Sąjunga savo metiniame suvažiavime išsirinko naują Centro Valdybą, kuri į dvasios vadus pasikvietė Tėv. dr. Tomą Žiūraitį, O. P. (dešinėje).

Naujoji SAS Centro Vallyba: I eilėje iš kairės į d.: Romas Šviedrys, Narimantas Udrys, Bronius Čikota; antroje eilėje: Algimantas Žemaitaitis, Jonas Šoliūnas, Romualdas Bublys, Dalia Mikaitė, Juozas Poikaitis — pirmininkas ir Valentina Pajaujytė.

Nuotr. Vytauto Va'aičio



SAS BARUOSE

R. Žukaitė ir Romualdas Šviedrys Padėkos dienos savaitgalį, lapkričio 28-30 dienomis, Montrealyje atstovavo Studentų Ateitininkų Sąjungą įvykusiame N.A.C. of Pax Romanas metiniame suvažiavime ir tarptautiniame seminare. Šiame seminare buvo diskutuojamos trys temos; "Pax Romana katalikiškuose universitetuose", "Pax Romana valstybiniuose (ne katalikiškuose universitetuose)" ir "Tremtiniai studentai, tremtinių studentų organizacijos ir rasių organizacijos šiaurinės Amerikos universitetuose".

Studijinės temos konspektai "Pasaulio vizija" jau yra išsiuntinėti SAS draugovių valdyboms. Tad draugovių valdybos yra prašomos be atidėlio pradėti šios temos studijas, vadovaujantis šio konspekto medžiaga. Konspekto medžiagą surinko Tėv. J. Kidykas, S.J., kuriam SAS Valdyba reiškia gilią padėką už įsėdintą rūpestį bei triūsą šio konspekto išleidime. Viršelio projektą sudarė Vida Smagrauskaitė. Norintieji šį konspektą užsisakyti, prašome kreiptis į SAS valdybos narį organizaciniams reikalams, į Romualdą Bublį, 6450 Memorial Ave., Detroit 28, Michigan. Šio konspekto kaina — \$0.50.

A. Zukauskas, Philadelphia draugovės išdinininkas, pirmininkavo Studentų Ateitininkų Sąjungos draugovių valdybų suvažiavime Detroite. Sekretoriavo Z. Čikotaitė ir D. Minikūnaitė. Moksleivių ateitininkų problemomis kalbėjo MAS CV pirmininkas Vaclovas Kleiza. Spaudos - Jonas Šoliūnas. Suvažiavime taip pat dalyvavo Ateitininkų Federacijos Tarybos pirmininkas dr. A. Damušis, tardamas į dalyvius porą žodelių.

A. Gečiauskas buvo vienas iš pirmininkų Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavime Padėkos dienos savaitgalį Detroite. Šiame suvažiavime sekretoriavo A. Skirmuntaitė ir Vida Lušytė.

"Draugo" "Iš ateitininkų gyvenimo" skyriaus kolektyvui atsisakius, A. Liulevičiūtė sutiko įeiti į naująjį šio skyriaus redakcinį kolektyvą. Jos adresas yra 6540 So. Campbell Ave., Chicago 29 Ill. Visą medžiagą bei žinias, skirtas "Draugo" ateitininkų skyriui, prašome siųsti jos adresu.

Ateities planai: Kalėdų atostogų metu suruošti dvi žiemos stovyklas (rytuose ir vakaruose). Vėlykų atostogų metu suruošti ideologinio pasiruošimo kursą, paruošti ketverių metų kandidato programos konspektą, išleisti "Ateitį" anglų kalba, sudaryti bibliografiją kandidato egzaminų pasiruošimui, užmegsti glaudesnius ryšius su kitų kraštų studentais ateitininkais ir suruošti vasaros stovyklą bei suvažiavimą.

Kalėdų atostogų metu yra ruošiamos dvi žiemos stovyklos. Viena - rytuose, kita - vakaruose. Šios sto-

vyklos skirsis nuo pereinamųjų, kad pusė laiko yra skiriama žiemos sportui.

Vakaruose:

Stovykla įvyks "Lost Pines Lodge" patalpose prie Cadillac, Michigan, Caverfae slidinėjimo rajone. Ši vieta yra apie 250 mylių nuo Chicago ir 210 mylių nuo Detroito. Stovykla prasidės gruodžio 27 ir baigsis gruodžio 31. Gyvenamosios patalpos turi dušus su šiltu ir šaltu vandeniu. Pati vietovė yra nuošalioje vietoje tarp kalnų ir miškelio. Yra puiki salė posėdžiams bei vakaro programoms. Vieta labai patogi slidžių bei rogučių entuziastams. Už penkiolikos mylių yra du dideli ežerai, kur pačiuoju menininkai galės parodyti savo sugebėjimus.

Rytuose:

Ši stovykla bus p. Kriaunaitienės patalpose, Catskill kalnuose, New Yorko valstybėje. Prasidės gruodžio 28 ir baigsis sausio 1 d. Patalpos sudėda iš 9 miegamųjų, virtuvės, didelio salono, rūsiu su ping-pong stalu. Vieta labai palanki norintiems išmokyti slidinėti. Už penkiolikos mylių yra arčiausia vieta "rimtam" slidinėjimui. Šios stovyklos techniškus darbus tvarko A. Dzikas.

ROMOS ATEITININKAI "KONKLAVOJE"

Tradicija buvo tokia, kad lapkričio pirmą ar antrą sekmadienį įvykdavo Romos ateitininkų draugovės metinis susirinkimas. Ir šį sykį jis įvyko lapkričio 9 d. Vienuolika draugovės gyvavimo metų sukaktis nebuvo paminėta, bet užtat persijota pereinamųjų metų veikla. Draugovės pirmininkas, kun. Stas. Žilys, pakvietęs susirinkimui pirmininkauti kun. Aug. Steigvilą ir sekretoriauti stud. V. Damijonaitį, kalbėjo apie savo kadencijos metus: kalnų nenuversta, upių neužtvenkta, bet pada ryta kas žmogiškai buvo galima: išvystytas labai glaudus kontaktas su SAS Centro Valdyba (užtai ačiū ir SAS C. Valdybai), parašyta keletas straipsnių į spaudą (straipsniai kėlė per diskusijas), dalyvauta tarptautinėje veikloje ir kt.

Perskačius praėjusio susirinkimo protokolą, kilo rimtos diskusijos. Jau nekalbant apie protokolo gyvą formą, buvo iš naujo pasisakyta lietuvių katalikiškos spaudos reikalais: padaryta sugestijų, sprendimų.

Kaip visas pasaulis žino, neseniai buvo išrinktas naujas popiežius. Tam pačiam pasauliui jūsų korespondentas norėtų pranešti (tai ir daro), kad ir šioje Romos ateitininkų draugovės "konklavėje" įvyko rinkimai. Praveistas visai slaptas balsavimas. Kai balsavimo komisija tyliai skaičiavo balsus, kun. J. Zeliauskas, salesietis, kalbėjo susirinkusiems apie lietuvių gimnaziją šiaurės Italijoje: apie jos uždavinius, auklėjimo metodus ir kt. Vos kalbėtojų skirtiems katučiams nustojus, dienos sekreto-

rius pranešė rinkimų rezultatus: draugovės pirmininkas — kun. Aug. Steigvila, M.I.C., valdybos nariai: stud. Audrys Bačkis ir stud. Simas Razmus, perrinkti antriams metams. Ta pati valdyba eina ir Italijos krašto ateitininkų valdybos pareigas.

Einamuose reikaluose buvo kalbėta apie diskusinius būrelius ir apie atstovą prie Tarptautinio Katalikų Jaunimo Centro reikalus. Šis gausus pasisakymais susirinkimas buvo baigtas ateitininkų himnu.

S. Jureivis R.

CLEVELAND, OHIO

Spalio 25 Clevelando studentų ateitininkų draugovė suruošė solisto Vaclovo Verikaitio ir jo vadovaujamo kvarteto koncertą. Nors solist. Verikaitis ir jo kvartetas jau anksčiau keletą kartų savo dainomis džiugino Clevelando visuomenę, bet ir šį kartą jo pasiklausyti susirinko gražus būrys clevelandiečių, ir koncertas praėjo tikrai gražiu pasisekimu. Gausūs ir ilgi plojimai ir prašymai kartoti dainuojamus dalykus rodė publikos pasitenkinimą šiuo koncertu.

Po koncerto buvo smagiai pasišokta, griežiant puikiam orkestrui, ir pasivažiota prie turtingo ir gausaus sendraugio ir šiaip studentų mamų suaukoto bufeto. Loteriškai buvo išleistas gražus tortas ir konjako butelis. Šį kartą jaunimo buvo susirinkęs tikrai gražus būrys.

Draugovei pirmininkauja Dalia Prikockytė, kurios pastangomis ir darbštumu, taip gi darniai padedant valdybai ir visiems nariams, ir įvyko šis koncertas.

R.L.

• **Nekalto Prasidėjimo Kongregacijos** seserys šiemet paminėjo 40 metų sukaktį nuo savo įsikūrimo. Jų ikūrėjas yra vysk. J. Matulevičius. Į Ameriką pirmosios seserys atvyko 1936 m. Dabar jos savo veiklą plačiai išplėtė: Putname turi gražų centrinį vienuolyną, naujai pastatytą, Marijos garbei skirtą koplyčią, gerą spaustuvę ir mergaičių bendrąbę, kuriame gyvena mergaitės, Putname lankančios gimnaziją ir studijuojančios kolegijoje. Jos ypač prisidėjo prie lietuviybės palaikymo, kasmet rengdamos mergaičių stovyklas. Tokių metinių stovyklų jau surengė 15.

JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba išleido atsišaukimą, kuriame pasisakoma ir apie jaunimo organizacijas. "Jaunimo organizacijos yra tautinės veiklos mokyklos, — rašo Centro Valdyba, — "todėl Lietuvių Bendruomenė skatina visą jaunimą joms priklausyti, jas visakeriopai remia ir su jomis artimai bendradarbiauja. Šia prasme JAV LB daug dėmesio taip pat skiria lietuvių jaunimo sporto judėjimui ir vasaros stovykloms".

MA SĄJUNGOI

BOSTONO MOKSLEIVIAI

Lapkričio 30 Lietuvių Bendruomenė suruošė šv. Kazimiero 500 metų sukakties minėjimą. Per sumą šv. Petro bažnyčioje ateitininkai ir skautai stovėjo prie vėliavų. Minėjime Municipal salėje S. Sužiedėlis skaitė paskaitą apie šv. Kazimiero gyvenimą ir jo charakterį. Ateitininkai ir skautai stovėjo prie savo vėliavų. Prie ateitininkų vėliavos buvo Dalia Norvaišaitė, Kęstutis Norvaiša ir Audronė Barūnaitė.

Programoje pasirodė skautai, skambindami kanklėmis ir padeklamuodami. Ateitininkai pastatė Nelės Mazalaitės "Amžinąją legendą", kurią įscenizavo ir režisavo p. Leimonienė. Ši legenda vaizduoja šv. Kazimierą kaip Lietuvos užtarytoją ir gynėją. Visi esam labai dėkingi p. Leimonienei už įdėtą didelį darbą. Irena Nikolskytė skaitė autorės rolę, Sigitas Leimonas buvo kareivis, Gediminas Margaitis — šv. Pranciškus, Audronė Barūnaitė — giltinė, Kęstutis Girnius — velniukas, Živilė Mockutė — angelas, Vida Galdikaitė — angelas, Danutė Barūnaitė — mažas angeliukas, Valentinas Mockus — šv. Kazimieras ir Rimvydas Barūnas — šv. Jurgis.

Šiemet dr. J. Leimonas sutiko būti Maironio kuopos globėju. Pirminku buvo išrinktas Rimvydas Liut-

kevičius, išdinininku — Raimundas Žičkus, o sekretorė ir korespondentė — Audronė Barūnaitė.

Norėdami pajvairinti veiklą, į susirinkimą pakvietėm daugiau jaunimo. Po rimtosios dalies pasivažiavimo ir pašokom. Po smagiai praėjusio susirinkimo įstojo keletas naujų narių.

Lapkričio 1 susirinkimas buvo suruoštas pas Žičkus. Rimvydas Liutkevičius perskaitė referatą apie popiežių Pijų XII, Raimundas Žičkus — kodėl mes norime pasiekti mėnulį. Buvo įdomios diskusijos.

Lapkričio 15 susirinkimas įvyko p. Barūnų bute. Valentinas Mockus skaitė referatą apie sportą ir jo istoriją.

Pas p. Strazdus gruodžio 6 įvyko kitas susirinkimas. Vida Strazdaitė skaitė referatą "Koks yra ateitininkas", Audronė Barūnaitė — "Koks ateitininkas turi būti". Buvo ir linksmoji dalis.

Mūsų metinė šventė šiemet tikriausiai bus anksti pavasarį. Taip pat pavasarį planuojame suruošti ateitininkams kursą Bostone.

Audronė Barūnaitė

PASIŽYMEJUSI KOLUMBIJOS LIETUVAITĖ

Tunjos mieste lapkričio 17 mergaičių kolegiją baigė Jolanda Jau-nuolė Grigaliūnaitė, nepriklausomos Lietuvos atsargos generolo Grigaliūno-Glovackio pirmoji anūkė. Kolegiją veda vienuolės. Iš 20 baigusių



J. J. Grigaliūnaitė

mergaičių lietuvaite buvo viena iš geriausių mokių. Per visus mokslo metus ji mokėsi pavyzdinčiai ir visada buvo viena iš pirmųjų mokių. Jei nebūtų svetimtautė, tai nebėjotina būtų pirmoji mokinė. Be diplomo ji dar gavo balto šilko kaspiną, žiedą, medalį ir gražų Fatimos Marijos medalioną. Tai pirmoji Kolumbijos lietuvaite, gavusi tokias dovanas.

Ee mokslo kolegijoje ji dar aktyviai reikšėsi muzikoje ir tęsė jos studijas. 1956 ji laimėjo Bayacos departamento radijo stoties paskelbtą konkursą ir iš gubernatoriaus gavo aukso medalį. Dabar jai 19 metų. Toliau studijuos mediciną.

Tos pačios dienos vakare tėvai suruošė vakarienę, kurioje dalyvavo vien lietuviai.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

KRISTAUS KARALIAUS ŠVENTĖ

Spalio 26 Vasario 16 gimnazijos Vysk. M. Valančiaus moksleivių ateitininkų kuopa paminėjo Kristaus Karaliaus šventę. Buvo bendra komunija. Po pamaldų — susirinkimas. Kuopos pirmininkė D. Levaitė pasveikino kuopos dvasios vadą kun. Navicką, visus ateitininkus moksleivius, priminė šios dienos svarbą. Po to kun. Navickas tarė šventei pritaikytą žodį. Toliau D. Levaitė paskaitė savo referatą apie Kristų Karalių, išugždaitė savo sukurto pasaką "Nuostabus balandis", V. Bartusevičius — referatėlį apie ateitininkų ideologijos pagrindus ir gyvenimo praktiką. Susirinkimas minėjimas baigtas ateitininkų himnu.

Antanas ...Valiuškis, veterinarijos daktaras, įvertino MAS Centro Valdybos darbus ir suprato jos vargus bei spausdinimo priemonių. Todėl mielai nupirko ir paaukojo rotatorių už 75 dolerius. Už tai MAS Centro Valdyba jam nuosirdžiai dėkoja.

Kenoshos moksleivių ateitininkų Kristaus Karaliaus kuopa lapkričio 23 d. metinės šventės proga išleido 32 psl. laikraštėlį — Derlius. Viršelį puošia varpos (iš čia ir laikraščio pavadinimas) ir tautinė juosta su Gedimino stulpais. Redakcijos kolektyvą sudaro: Bir. ir Jad. Milašiūtės, D. Skirmunaitė ir Al. Šukys.

Ižangoje redakcija rašo: "Teprimena šis kuklus leidinėlis mūsų drauge praleistas gražias valandas ir teškatiną jus karštesniai malda, uolėniam darbui..."

Laikraštėlyje rašo kuopos moksleiviai ateitininkai.

Ta pačia proga noriu priminti, kad Kenoshos moksleivių ateitininkų Kristaus Karaliaus kuopa buvo pri pažinta praeitais metais veiklia kuopa ir buvusios MAS Centro Valdybos, ir jos vėliava papuošta tautine juoste.

J. Zadeikis

BROOKLYN, N.Y.

Marijos Pečkauskaitės ateitininkų kuopos New Yorko mėnesinis susirinkimas įvyko lapkričio 22 Apieškimu parapijos mokykloje. Susirinkimą pradėjo malda kuopos dvasios vadas kun. J. Pakalniškis. Pirmininkavo kuopos pirm. A. Vainius, sekretoriavo D. Naujokaitytė. Perskaiytas ir priimtas pereito susirinkimo protokolas.

Kuopos valdyba pravedė narių bendro išsilavinimo varžybas. Klausimai buvo pateikti iš Lietuvos istorijos, geografijos ir literatūros. Dviejų narių grupė, surinkusi daugiausia taškų, laimėjo 10 dol.

Pirmąsiais tris vietas laimėjo: E. Remėza - R. Vilkutaitytė, surinkę 85 taškus; D. Banaitis - D. Naujokaitytė, surinkę 83 taškus ir G. Radzivanas - I. Sandanavičiūtė, surinkę 82 taškus.

Einamuose reikaluose nariai buvo painformuoti apie ruošiamą moksleivių ateitininkų stovyklą, kuria rūpinasi New Yorko ir Philadelphiajos MA kuopos. Stovykla numatyta pradėti gruodžio 27 ir baigti sausio 3.

Kitas susirinkimas, kartu su Paterersono MA kuopa, įvyko A.P.Vainių bute lapkričio 29. D.N.

SKANDALAS

Šis Kreivų Šypsens numeris yra dedikuojamas naujai įsisteigusiai studentų ateitininkų korporacijai vardu "R.K.P. ir Š.", arba "Rezistencinė Korporacija — Peilis ir šakutė". Duosim kelias ištraukas iš šios korporacijos puikaus, prieš kultūrą kovojančio, "Skandalo" žurnalo, kurio trys numeriai pasirodė stud. at-kų vasaros stovykloj. (Kiti numeriai buvo suplėšyti ir viešai C.V. sudeginti).

R.K.P. ir Š. ideologiniai metmenys.
"Kaip ir kiekvienas šitokio pobūdžio sąjūdis, taip ir "Rezistencinė Korporacija Peilis ir šakutė" turi giliai pagrįstą savo programą, savo vadus bei šūkius. Šios Rezistencinės Korp. narius galite atpažinti iš to, kad valgydami jie naudoja peilį ir šakutę, kitaip sakant priešinasi kultūriniam nusmukimui. (Taip pat jie nešioja diržus ar petnešas, priešindamiesi nekultūriniam nusmukimui

- K.Š. Red.)
Kas yra ta paslaptinga asmenybė — R.K.P. ir Š. vadas?

Rašo "Skandalo" korespondentas
"Tai yra žmogus, visiškai pasiaukojęs anarchizmo idealui. Tai matyti iš karto. Nesusišukavęs, pamė-

lynavusiom akim. Ant rašomo stalo be Bendruomenės nario knygelės rados persikų kauliukus, šešiolika įvairaus didumo stikliukų, Bakunin'o raštus, "Lituanus" aukotojo diplomą ir R. Strauss - Salome. Tai yra žmogus rezistentas, su ypač lakia vaizduote. Jo akyse žiba minties gyvumas. Štai, mūsų korespondentui vos įėjus, jisai sušuko: "Tiktai neminėkite mano vardo", ir vėliau: "mane persekioja, mane seka policijos šunys, manęs niekas nemylti!"

Pirkite ir parduokite lietuvišką knygą

"Skandalo" administracijoje galima už labai prieinamas kainas įsigyti sekančias lietuviškas knygas;

Naujoko, Upeliai sugrįžta į slėnius, vėliausios metereologijos teorijos.

Simelio, Pasaulio lietuvių žudynės, kriminalinis romanas.

Mano saulėgraža, 68 vaikystės atsiminimai vienoje knygoje.

Elė Azalaitė, Apvirtusi valtis, traagiškas gyvybės saugotojo likimas.

Jurgis Griaužis, Gelbstinti sauja, arba, kodėl aš esu gyvas.

Saulius J., Smilgačių aitvarėliai, nuotykiškai iš žemaitijos aitvarų gyvenimo.

MONTAŽAS BE ŽODŽIŲ

(Lietuviškų dainų pynė nemokantiems ir nemėgstantiems dainuoti. Šis montažas buvo jau dainuotas penkiose stovyklose ir keturiasdešimt šešiose metinėse šventėse).

Scena gražiamai kiemely prie langelio.

(Įeina bernužėlis).

Bernužėlis: Štai aš jaunas bernužėlis, bernužėlis, bernužėlis atjočiau ant savo bėro žirgelio, žirgelio, žirgelio, pas savo jauną mergužėlę, mergužėlę, mergužėlę kaip lelijėlę, lelijėlę, lelijėlę, oi, oi, oi, lia, lia lia tralialia, tralialia tralialia op op, op, opapa, opapa, kaip lelijėlę, le, le.

(Įeina mergužėlė).

Mergužėlė: Štai aš graži mergužėla, mergužėlė, mergužėlė, kaip lelijėlė, kaip lelijėlė, kaip lelijėlė, tralialia, tralialia, tralialia, op, op, matau savo bernužėlį, bernužėlį, bernužėlį, oi, oi, oi, opapa, opapa, opapa, tralia, lia, lia.

(Vienas kitą pamato).

Bernužėlis: mano mergužėle!
Mergužėlė: mano bernužėli!
Bernužėlis: mano mergužėle!
Mergužėlė: mano bernužėlis!
Bernužėlis: mano mergužėle!
Mergužėlė: mano bernužėli!

(Tyla)

Abu: Oi, oi, oi, kad pūtė, pūtė, šiaurus vėjelis, vėjelis, vėjelis, rū-



Žymūs stud. at-kų veikėjai vaidina "Skandalo" pasirodyje montažą "be žodžių". Bernelis ir mergelė.

Nuotr. A. Dziko



tų vainikėlių, vainikėlių, vainikėlių, oi kas daryti, daryti, daryti?

Mergužėlė: bars mane motinėle, motinėle, motinėle, kad nėra vainikėlio vainikėlio, vainikėlio, oi, oi, oi, tralialia, tralialia, tralialia.

Bernužėlis: muš mane tėvužėlis, tėvužėlis, tėvužėlis, kad praleidau pinigėlius, pinigėlius, pinigėlius, kad esu aš vėjūnėlis, vėjūnėlis, vėjūnėlis, oi, oi, oi, opapa, opapa, opapa.

(Įeina motinėle).

Motinėle: oi, oi, oi, dukružėle, dukružėle, dukružėle, barsiu tave, barsiu tave, barsiu tave.

Dukružėlė: ir nebark, motinėle!

Motinėle: ir barsiu!

Dukružėlė: ir nebark, motinėle!

Motinėle: ir barsiu!

Bernužėlis: ir nebark, motinėle!

Motinėle: ir tylėk, tu, dykažuoni!

Dukružėlė: ir nebark motinėle!

Motinėle: ir barsiu.

(Bara).

(Įeina tėvužėlis).

Tėvužėlis: Sūneli mano, sūneli mano, sūneli mano, tu pragėrei pinigėlius, pinigėlius, pinigėlius, oi mušiu tave, oi mušiu tave, oi mušiu tave.

Bernužėlis: nemušk tėveli!

Tėvužėlis: mušiu!

Bernužėlis: nemušk!

Tėvužėlis: mušiu!

Bernužėlis: nemušk!

Motinėle: mušk!

Dukružėlė: nemušk!

Bernužėlis: mušk!

(Tėvužėlis muša).

(Motinėle bara).

visi: oi, oi, oi, tralialia, tralialia, tralialia, vai mušė tėvužėlis, tėvužėlis, tėvužėlis, sūnelį sūnelį sūnelį; vai barė motinėle dukružėlę dukružėlę, dukružėlę, oi, oi, oi, kaip linksma, linksma, linksma.

(Visi šoka ratelį ir išbėga iš scenos, iš scenos, iš scenos).

Ateities žurnalui dabar susidarė galimybė; gausiau iliustruoti kiekvieną numerį. Atkreipiame visų kuopų, draugovių dėmesį, kad redakcijai atsiųstų kuo daugiau aktualių nuotraukų iš ateitininkiško gyvenimo.

1958 METŲ ATEITIES TURINYS

STRAIPSNIAI

Bagdaniavičius, Kun. V. — Dievo išreiškimas	6
Benjaminas, V. — Nepriklausoma Lietuva skaičiuose	39
Bogutaitė, N. — Piano klasės grupinis muzikos mokymas	133
D-tė B. — Kūčių naktį	219
Džiugėnas, A. — Gediminas rašo pop. Jonui XXIII	228
Gidžiūnas, V., OFM — Mūsų šventasis	49
Graziūnas, A. — Kodėl privalau likti lietuvis	34
Jazminaitis, J. — Lietuvių velykiniai papročiai	74
Kriaučiūnas, R. — Visuomeninio veikimo nauda individui	76
Kucinaitė, A. — Kuo moksl. at-kas gali prisidėti prie lietuvių išlaikymo	8
Liulevičius, A. — Nusikaltimas veiklai	210
Narbutas, T. — Vysk. K. Paltarokas	31
Natas, P. — Spyglys jaunystės laukia	134
Naujokaitis, Pr. — Keturiasdešimt metų	25
Navakas, J. — Jaunimo ideologinis apsisprendimas	54
Navakas, J. — Jaunimo idealistinis nusistatymas	170
Nockiūnas, „ — MIC — Bažnyčios žymės	97
Pijus XII — Prieš mūsų akis šviečia daug žadan-tis pavasaris	73
Raila, kun., St. — Šokim, trypkim, veikti nepa-mirškim	198
Ramojus, Vl. — Ties lietuviškuoju pajūriu	11
Stasaitė, I. — Lietuva, Tu mums gyva	29
Stasaitė, I. — Religijos vaidmuo moksleivio gy-venime	234
Sušinskas, A. — Žmoguje žmogų matant	59
Sušinskas A. — Šunuodegavimas	80
Sušinskas, A. — Sučiauptomis lūpomis ir užmerk-tomis akimis	100
Sušinskas, A. — Kai vairas iš rankų išsprūsta	122
Sušinskas, A. — Kaip miške šauki, taip miškas at-siliepia	150
Sušinskas, A. — Širdies drabužis	173
Sušinskas, A. — Slaptasis kenkėjas	196
Sušinskas, A. — Ne bet kaip	224
Sužiedėlis, S. — Tikėjimas ir tautybė	26
Sužiedėlis, S. — Pareiga istorijos praeitį pažinti	221
ŠVEDRYS, R. — Mokslo ir religijos santykiai	231
Vaišnora, J., MIC. — Šiluva	145
Yla, St., kun. — Ateitininkų įžodis	4
Yla, St., kun. — Ateitininkų himnas	30
Yla, St., kun. — At-kų veiklos formos — posėdžiai	62
Yla St., kun. — At-kų veiklos formos - susirinkimas	84
Yla, St., kun. — At-kų veiklos formos - susirinkimas	84
Yla, St., kun. — At-kų veiklos formos - šventės	110
Yla, St., kun. — At-kų veiklos formos - vėliava	130
Yla, St. kun. — Mintis ir gyvenimas	226
Žiūraitis, T. dr. — Esminė prakartėlės misija	217

DAILIOJI LITERATŪRA

Ališytė O. — Legenda apie vieną vėlę	38
Anzelmas, šv. — Omni Die - Mano Siela (giesmė)	53
Arimas, N. — Poetas	151
Balčiūnaitė, A. — Šypsni (eil.)	210
Bagdonas, A.P. — Pavasariui, Žiedas (eil.)	79
Baužinskaitė-Kairienė, . — Pavasaris (eil.)	82
Bradūnas, R. — Eilėraščiai iš rinkinio "Morenų ugnys"	207
Brazytė, D. — Vienos pavasario dienos pasaka	127
Dabušytė, B. — Meilės motyvais. (eil.)	13
Dabušytė, B. — Nekrologas senelei (eil.)	101

Dabušytė, B. — Mano dienos (eil.)	137
Dabušytė, B. — Kur tave rasti? Tyliau (eil.)	201
Durickaitė, R. — Diena, Naktis	196
Durickaitė, R. — Pėdsakai	230
Empakerytė, B. — Vakaras pasibaigė (ištrauka iš romano "Kelias nežinion")	174
Eidukevičiūtė M. — Karalius	222
Karvelytė, A. — Sesei didmiesty (eil.)	37
Karvelytė A. — Ilgesio žiedai (eil.)	79
Karvelytė A. — Didžiajam panevėžiečiui vysk. Ka-zimierui Paltarokui (eil.)	104
Kazionis, J. — Vieną vasarą	200
Kazlas, A.L. — Dailininkas mėnuo (eil.)	132
Kazlas, A.L. — Apolonai berniukai (eil.)	203
Kisielius, R. — Dangorėžių šešėliuose, Reklamų liepsnoje	126
Laurinaitė, R. — Meilė (eil.)	106
Marijošiūtė, E. — Bėga sau laikas lengva riste	75
Martynas, J. — Klajūno naktis kalnuose, Auštant, elgetos žiema (eil.)	78
Naujokaitis, G. — Nauja pusnis	13
Naujokaitis, P. — Užgavėnės tėviškėje, ištrauka iš romano "Upeliai negrįžta į kalnus"	56
Naujokaitis, P. — Prisišėlimas, ištrauka iš roma-no "Upeliai negrįžta į kalnus"	81
Naujokaitis, P. — Pavasaris grįžta, ištrauka iš ro-mano "Upeliai negrįžta į kalnus"	102
Nerima Narutė — Smuiko rakte, Patikėk, se-sule, Sapne, Vakarinė malda (eil.)	55
Nerima Narutė — Mišios (eil.)	106
Nerima Narutė — Bangos, Vasara, Delčia (eil.)	129
Nerima Narutė — Rudens simfonija, Pjūtis (eil.)	152
Nerima Narutė — Grybautojai (eil.)	176
Nerima Narutė — Meilė, Naturmortalas, Puota (eil.)	190
Noreikaitė, D. — Lakštingala, Rūkas, Daug nieko Vaivorykštė (eil.)	107
Putinas — Lietuva (eil.)	28
Sadūnaitė, D. — Kūdikystė (eil.)	79
Sadūnaitė, D. — Sutuoktuvės (eil.)	106
Sakalas, J. — Mano pili, Svatimam pajūry (eil.)	107
Sakalas, J. — Mokytojo sudie, (eil.)	131
Sakalas, J. — Giesmė MARIJAI (eil.)	149
Sakalas, J. — Lino žiedas (eil.)	175
Sakalas, J. — Ilgesiui (eil.)	224
Slaputė — Gal būt (eil.)	58
Šoliūnas, J. Lietus (eil.)	4
Tyruolis, A. — Jaunajai lietuvaitei (eil.)	137
Tumienė, E. — Etiudas, Dykumos žydėjimas (eil.)	41

RECENZIJOS

Bieliauskas, V.J. — Modernusis žmogus ir Bruno Markaičio "Širdies gėlmė"	91
Pr. N. — "Karaliai ir šventieji"	48
Pr. N. — "Miškais ateina ruduo"	140
Pr. N. — "Smilgaičių akvarėlė"	167
Pr. N. — K. Bradūno "Morenų ugnys"	212
-tis- "Pulkim ant kelių"	190

DARBAI IR ŽMONĖS

Banaitytė, I. — Jonas XXIII	193
Baužys, J. — Jaunimo centras ir lietuviškos "gengės" Chicagoje	103
Benj. V. — A.a. kun. Jonas Petrėnas	15
D. — Aldona Šlepetytė - daktarė	138
Griškėnaitė, G. — Kristoforų sąjūdis ir ateitininkų idėlai	57

K. Alg. — A. a. Kan Juozas Meškauskas	15	Skirmuntaitė, A. — Vasara lietuviškų kalnelių pa-	182
K. Alg. — A.a. dr. Antanas Alekna	33	pėdėse	
Natas, P. — Suktinį ir tryptinį šokame smagiai	133	Staškevičius, J. — Kanados at-kų stovykla	164
Nikodemus — Jaunystės Keliu	94	tli. — šventė Putname	112
-Pijus XII	169	Vokietijos at-kų sendraugių suvažiavimas	163
Ramojus, VL. — Vyskupo lazda	9		
R.D. — Barbora žagarietė	172		
Skrupskelytė, V. — Pax Romana suvažiavimas	187		
Skrupskelytė, V. — Pax Romana kongresas (tąsa iš pereinamojo nr.)	208	SPORTAS	
Stasaitė, I. — Kur lietuvaitės prie Spygliaus dainavo	181	Ganvytas, P. — Praturtinta sportinė literatūra	65
Valaitis, Vyt. — Nuotraukos	60	Ganvytas, P. — Amerikiečiai pradeda domėtis futbolu	65
Valaitis, Vyt. — Vasaros Dienos Dainavoje	204	Medaitis, J. — Šachmatų olimpiada Miunchene	211
Vygantas, Vyt. — Pax Romana planai	105	Šulaitis, E. — Apie pasaulio futbolo pirmenybes	114
		Šulaitis, E. — Šių metų sportinės suaktyvės	166
		Šulaitis, E. — Netolimos praeities sportiniai įvykiai	189
		V.G. — Burtai jau mesti	90
IŠ ORGANIZACINIO GYVENIMO			
At-kų Federacijos Valdybos žodis	1	ĮVAIRŪS	
Barūnaitė, A. Mureika, R. — Kursai Bostone	113	Alkaitytė, A. — Nuotykis prie Spygliaus	209
B.M. — SAS Vakarų žiemos stovykla	19	A.D. — Pro ledo langą	121
Damušienė, J. — Jaunučių vasaros stovyklai praėjus	154	Augustaitytė, V. — Olandiją aplankius	124
Gailiūšytė, J. — MAS Suvažiavimas Chicagoje	20	Augustaitytė, V. — Salzburgo pasaka	177
Gailiūšytė, J. — "Kelionė po Lietuvą" Dainavoje	153	Beleškaitė N. ir Stakytė D. — Stovykla pro fukso akinius	180
Jurgelevičiūtė, J. — Sao Paulo jaunimo šventė	165	G.B. — Vasarą pasitinkant	132
Liulevičiūtė, S. — Graži jaunučių vasara	153	Lazdinis, A. — Jurginės	77
Naujokaitis, G. — Vasara Kennebunkporte	184	Ramojus, VI. — Paskutinė kelionė per Lietuvą herojiškų ir tragiškų dienų šešėlyje	85
Pauliukonytė, G. — Rytinio pakraščio žiemos stovykla	18		
Skirmuntaitė, A. — Ramins atminimai (SAS vasaros stovykla)	178		



ATPIGINTOS KNYGOS KALĖDŲ DOVANOMS

VYTAUTO AUGUSTINO

LIETUVOS VAIZDŲ ALBUMAS

L I E T U V A

YRA GERIAUSIA DOVANA ĮVAIRIOMS PROGOMS

Albumo vaizdai kalba apie Lietuvą visiems suprantama kalba, todėl jis tinka visiems, nežiūrint, kas kokia kalba beka'bėtų.

Albumas **L I E T U V A** yra gražiausia dovana vardinių ir gimtadienių progomis. Kiekvienam verta šį gražų leidinį pačiam įsigyti ir kitam dovanoti.

Kaina 5.00 dol.

PROF. STASIO ŠALKAUSKIO

ATEITININKŲ IDEOLOGIJA

2.00 dol.

ALFOS SUŠINSKO

JAUNYSTĖS MARŠAS

1.00 dol.

ŠV. PIJUS X

ATEITININKŲ SĄJŪDŽIO ĮKVĖPĖJO GYVENIMO IR VEIKLOS BRUOŽAI

2.00 dol.

ŠIUOS LEIDINIUS GALIMA GAUTI ATEITIES ADMINISTRACIJOJE

Užsakymus siųsti:

A T E I T I S ,

916 Willoughby Avenue,

Brooklyn 21, N. Y.



Kalėdų eglutė. Nuotr. V. Maželio

ATEITIS, 1958 M. NR. 10

90.725.105